

Вільне СЛОВО

The Free Word
Das Freie Wort
La Parole Libre

Орган Української Соціалістичної Партії

Ч. 7

Січень

1953

С. Довгаль

Роковини великих актів

Цього року український народ святкує 35-ті роковини проголошення самостійності Української Народної Республіки й 34-ті роковини соборності її земель. 22 січня 1918 року Українська Центральна Рада своїм IV-тим Універсалом оповістила:

«Народе України!

Твosoю силою, волею, словом, стала на Землі Українській Вільна Українська Народна Республіка. Справдилась колишня давня мрія батьків Твоїх, борців за вольності і права трудящих... Одинні Українська Народна Республіка стас самостійною, не від кого незалежною, вільною, сувереною Державою Українського Народу»...

В історії України цей акт має епохальне значення, він бо втілив у державну форму визвольні змагання народу, який впродовж століть боровся, невпинно прямуючи до цього ідеалу. Століттями гноблений, висміюваний, позбавлений скарбів своєї землі і культурних здобутків сучасного людства, український народ, ім'я якого було стерте в історії вільних народів, мов легендарний титан встав і устами своїх вільно обраних представників проголосив непохитну волю бути рівним з іншими державними народами, бути самим собою, бути господарем своєї землі.

Величне це явище. Незабутня подія. Велика революція охопила знедолені селянські й робітничі маси України й натхнула їх визвольним патосом. Народні маси вірили, що настала пора, коли скинуть ярмо капіталізму, позбудутися соціальних і національних гнобителів, що ніхто більше не висміюватиме їх, що скроплена потом земля не буде у власності хижих поміщиків, а перейде до рук справжнього господаря її — українського селянина-трудівника, що фабрики й інші підприємства не будуть засобом забагчення їх посадчів, а перейдуть до рук організованого українського суспільства, української демократії, що держава українська забезпечить добробут робітництва до такого ступеня, коли воно діставатиме повний продукт своєї праці в формі справедливої заробітної платні. Трудові маси вірили, що наука й культурні здобутки людства будуть служити всім спраглим знання, а не тільки вибраним — заможним верствам суспільства, що монополізували для себе й для своїх нащадків середні й вищі навчальні заклади, чим забезпечували перевагу й панування над трудовим українським людом.

Національне визволення України розумілося все-бічно, розумілося як повне визволення з-під влади поміщиків, капіталістів, фабрикантів, торговельного й фінансового капіталу та їх адміністрації. Серед цих вищих верств, як відомо, майже не було українців, а як і траплялися одиниці з українськими прізвищами, то вони давно зрадницькі покинули свій народ і перейшли до панівних націй — московської

чи польської. Українська революція не мала підстав їх щадити, вони віддавна служили імперіальним інтересам гнобителів і визиском праці українських трудових мас та скарбами української землі збагачувались сами й змінювали панування російської держави або польських магнатів наднашим народом.

Так розумів український народ завдання визвольної революції, так він розумів зміст і завдання відродженії української державності в формі Української Народної Республіки. Своя національна держава мала здійснити всебічне визволення, мала створити такі форми суспільного ладу, який би забезпечив розвиток виробничих сил країни, який би викликав на арену політичного, господарського й культурного життя маси українського селянства, робітництва й вірної народові інтелігенції — цих дійсніх і справжніх господарів землі української.

I масова участя у будівництві Української Народної Республіки давала підстави сподіватися, що спільними силами відродженії нації завдання будуть виконані. Величні з'їзди вояцтва в Києві, з'їзди селянські, робітничі, кооперативні, з'їзди українських політичних партій і професійних організацій поповнювали своїми представниками Українську Центральну Раду і своїми одностайними постановами та ухвалами підтримувати її. Українська Центральна Рада здобула загальне визнання, авторитет революційного парламенту України змінювався по всій країні. Стихійна українізація військових частин на фронтах і формування українських полків, здавалось, забезпечували достатню збройну силу в обороні молодої республіки. Наполеглива праця селян і робітників сприяла розвиткові господарства, але об'єктивні умови — світова війна, ворожа розкладова пропаганда й загальна розруха гальмували процес господарського піднесення й реалізації великих будівничих плянів української демократії. З надзвичайним завзяттям та організаційним піднесенням провадили працю на місцях освітні діячі, українізуючи початкове й середнє та фахове шкільництво. Швидкими темпами розгорталося кооперативне будівництво по всій країні. Україна спалахнула творчим огнем і надолужувала втрати, що їх зазнала під час столітньої неволі.

Спираючись на ці сили, Українська Центральна Рада розгортала державне будівництво й своїми вікіномічними Універсалами безнастанно, революційними темпами проводила процес завершення в тому будівництві, доводачи його до незалежного буття, до проголошення суверенних прав українського народу.

Чотири Універсиали були немов би щаблями, по яких проходила політика Української Центральної Ради, прямуючи до найвищої мети. Включивши до

свого складу обраних народом представників, УЦРада 10 б. 17 р. в Першому Універсалі проголосувала: «Народе Український! Народе селян, робітників, трудачого люду!»

Волею своєю Ти поставив нас, Українську Центральну Раду, на сторожі прав і вольностей української землі. Найкращі сини Твої, вибрані від сел, від фабрик, від солдатських казарм, од усіх громад і товариств українських вибрали нас, Українську Центральну Раду, і наказали нам стояти і боротися за ті права і вольності...»

Хоч цим Універсалом і заявлялось, що Україна не відривається від Росії, але в ньому проголосовано, що «...народ український на своїй землі має право сам порядкувати своєм життям. Хай порядок і лад на Україні дають вибрані вселюдним, рівним, прямим і тайним голосуванням Всенародні Українські Збори (Софім). Всі закони, що повинні дати той лад тут у нас, на Україні, мають право видавати тільки наші Українські Збори.»

Коли УЦРада вислала до Петрограду делегатів, щоб заявити про домагання автономії для України. Російський Тимч. Уряд тих домагань не хотів прийняти. Тоді УЦРада сама почала здійснювати проголошені постулати й готоватися до дальших кроків.

Слід зазначити, що тоді на українських землях була кількамільйонова російська армія, а також уся адміністрація перебувала в руках росіян. По українських містах стояли сильні військові резерви, бо Україна була тереном війни з Німеччиною та Австро-Угорщиною. В столиці України був центр фронтового запілля.

Це змушувало УЦРаду провадити обережну політику, щоб своїми діями не викликати репресії і знищення початого діла. В першу чергу треба було здобути загальне визнання своїх народних мас, як також і визнання національних меншин. В тім напрямі діяли відповідальні представники УЦРади, а розгорнення національного руху, величні з'їзди й маніфестації по всій Україні свідчили про впливи УЦРади на народні маси. Включення до складу УЦРади представників національних меншин зміцнювало авторитет її і надавало УЦРаді характеру всенародного представництва. Незабаром добра з національними меншинами сталася, про що оповіщав Другий Універсал УЦРади 3. 7. 17. До складу УЦРади ввійшли представники росіян, жидів і поляків. В тім же Універсалі зголосувалось про створення Генерального Секретаріату — Уряду України.

Третій Універсал вийшов 20. 11. 17, коли большевицька партія в Росії захопила владу, озброєним загоном своїх прихильників розігнала Установчі Збори й ліквідувала Тимчасовий уряд. III. Універсалом Україна була проголошена Українською Народною Республікою з визначенням її державної території, до якої включено губернії, заселені в більшості українцями: Київщина, Поділля, Волинь, Чернігівщина, Полтавщина, Харківщина, Катеринославщина, Херсонщина, Таврія (без Криму). Про інші землі, де більшість становили українці, (частини Курщини, Холмщини, Вороніжщини й ін.) мали говоритися з сусіднimi народами.

Задовілюючи соціальні потреби українського народу, УЦРада проголосила, що «...на території Української Народної Республіки існуюче право власності на землі поміщицькі та інші землі нетрудових хазяйств сільсько-господарського значення, а також надільні, манастирські/ кабінетські та церковні землі — касується.» Всі ці землі було проголосовано власністю всього трудового народу і мають перейти до нього без викупу... Генеральному Секретаріатові УЦРада доручала виготовити відповідний земельний закон. Для робітництва був проголосений восьмогодинний робочий день, запроваджувалася контроля виробництва й розподілу продуктів, надане широке право професійної організації і т. д. Статочне ухвалення законів про державне, соціальне й культурне будівництво передавалося Українським Установчим Зборам, вибори до яких визнано на 27 грудня 1917 року, а скликати їх мали 7 січня 1918.

Вибори до Українських Установчих Зборів відбулися з додержанням демократичних засад вселюдного, рівного, прямого, тайного й пропорційного голосування. Ці вибори дали колосальну перемогу українським соціалістичним партіям, що входили до УЦРади.

Українська Центральна Рада, Генеральний Секретаріят і соціалістичні партії країни досягали вершків своєї політичної творчості в державному будівництві. В той час Українську Народну Республіку фактично визнавали Франція й Англія, які прислали до Києва своїх представників, визнавала нашу державу її большевицька влада Росії, що звернулася до Української Центральної Ради 4 грудня 1917 р. листом, у якому між іншим говорилося: «Отже ми, Рада Комісарів Російського Народу, визнаємо Демократичну Республіку України, і признаємо її право відокремитися від Росії, або почати переговори з Російською Республікою з наміром заведення федеративних або інших відносин з нею.

Рада Комісарів Російського Народу дальше визнає, без жадних обмежень або умов і у всіх відношеннях, національні права й незалежність Української Республіки.»

Під впливом большевицької пропаганди остаточно валився фронт, розкладалося військо. Через Україну проходили й проїздили залізницями маси здеморалізованого російського війська, що грабувало населення та вносило страшне безладдя. Зукраїновані та сформовані військові частини теж підпадали під впливом большевицької пропаганди, яку провадили комуністи, вживаючи безоглядної демагогії. Велика втома від довготривалої війни знеохочувала солдатські маси брати участь у новій національній армії в підготовці до дальшої боротьби, а принадні гасла комуністичної партії кликали всіх кидати зброю, поверталися додому, щоб ділити поміщицькі землі.

Молода українська республіка погралляла в надзвичайно тяжке становище, бракувало підготовлених людей для виконання адміністративних, господарських і технічних функцій у промислі й транспорті. Історична спадщина, що народ наш перебував у довголітній неволі, далася взнаки, — не було достатньої кількості старшин, щоб формувати національне військо, всюди бракувало кадрів і вишколеної інтелігенції для обслуговування всеобщих потреб країни. Соціальна структура тодішньої України подавала невмілимі числа: 90% українців працювало в сільському господарстві, 3,6% — у фабрично-заводській промисловості, а решта 5,5% були дрібними урядовцями, службовцями, наймитами і домашніми служницями, учительями, невелику кількість становили т. зв. вільні професії. Коли взяти для порівняння професійний склад росіян в Україні, то їх тоді працювало в хліборобстві тільки 18% своєї загальної кількості, а решта належала до панівних супільних груп. серед яких тільки службовці різних категорій було 47%. Жиди великою частиною свого складу працювали в торгівлі (47%), в промислі (32%), а решта належали до свободних професій — лікарі, адвокати, літератори тощо й чимало було тих, які жили з прибутків від капіталу — рантьє. Наведені відсотки професійного складу нашого населення переконливо вияснюють причини наших невдач за тієї доби. В складі українського населення бракувало супільних груп, здібних виконувати працю в органах держави.

Учителство й кооператори, урядовці й місцеві діячі та свідоміші селяни й робітники виявляли надзвичайну активність і зусилля, вкладали жертвенну працю, але того було надто мало для будування органів влади в розбурханій країні.

Україна за цієї історичної доби мала провідних діячів великого державного формату, справжніх керманичів у центрі, але існувала велика прогалина між центром і народними масами й тісі прогалини ніким було заповнити. Соціологічна наука знає випадки, коли можна робити скоки через ті прогалини, але в тодішній українській дійсності були вони такі великі, що навіть зусилля талановитих політиків не могли надолужити нестачі.

Четвертий Універсал з проголошенням самостійності УЦРада ухвалювала, коли більшевицькі загони підходили до Києва. Радісні дні завершення державного будівництва були затягнуті страшною небезпекою більшевицької навали. Героїчні бої на фронті й на вулицях столиці, в яких брали участь збройні сили молодої української армії, не могли за-безпечити перемоги.

Потім настас Берестейський мир з Центральними державами, прихід в Україну німецької армії, брутальне втручання її керманичів у внутрішні українські справи, розгнання німецькою військовою частиною Української Центральної Ради та арешт членів Уряду України, настановлення влади гетьмана П. Скоропадського і українського народу знову опинився у чужинецькій неволі, під владою тих, яких недавно скинув і проголосив свою незалежність.

Гетьманський режим фактично прямував до ліквидації української державності й закінчився проголошенням 14 листопада 1918 р. федерації з неіснуючою тоді вже монархічною Росією та підпорядкуванням Денікінові гетьманської влади П. Скоропадського. Режим Скоропадського, що пустошив життя відродженії нації, був історичним доказом того, що справжньою національною державою нашою могла бути тільки народоправна Українська Народна Республіка, яку будував сам народ під проводом своєї інтерелігенції. Могутнє повстання наших селян і робітників, започатковане Корпусом Січових Стрельців у Білій Церкві й кероване Директорією та національною свіdomim старшинством і всім активом української інтерелігенції, було відповідю на зухвалство узураторів, які насмілилися виступити проти законної влади Української Народної Республіки.

Відроджена УНР на чолі з Директорією незабаром скликала Всеукраїнський Трудовий Конгрес, а 22 січня 1919 року було проголошено з'єднання Західно-Української Народної Республіки з Українською Народною Республікою в одну одноцільну суверенну державу. Акт соборності й довершення її за народної влади також свідчить про далекосяжність політики української демократії, яку тоді репрезентували українські соціалістичні партії. Властиво, в ті часи інших партій не було в східній частині України. Народ організовували й боротьбу та державне будівництво провадили масові політичні організації — Українська Партия Соціалістів-Революціонерів, Українська Соціал-Демократична Робітнича Партия, а їм помагали в будівництві українські соціалісти-федералісти та соціалісти-самостійники. Ці останні дві партії складалися з ліберально-поступової української інтерелігенції, серед якої було чимало визначних культурних діячів. УПСР спиралася на масову професійну організацію — Українську Селянську Спілку, а УСДРП — на робітничі професійні союзи. Маючи в проводі випробуваних і досвідчених діячів, які провадили політичну працю ще перед революцією, ці партії, а особливо УПСР, здобували довіру народніх мас настільки, що впливи російських політичних партій в Україні перестали домінувати, хоч боротьба всіх російських партій проти молодої української республіки не припинялась, особливо в містах та робітничих центрах.

Коли ми тепер чусмо нарікання, що, мовляв, соціалісти захопили були владу в УНР, що УЦРада й Трудовий Конгрес складалися з соціалістів і т. д., то ми можемо всім їм відповісти, що дійсно українські соціалістичні партії становили перевагу в національному житті й боротьбі за українську державність, але приходили вони до влади тільки з волі українського народу, який їм уділив вітум довірю, іх підтримував і під проводом їх боровся за своє повне визволення. Ідеологічні настанови та політичні програми тих партій відповідали духові доби й прагненням народних мас. Вільно було творити свої політичні організації й іншим верствам суспільства та включатися до боротьби й будівництва, але інших сил не було, майже всі національно-свіdomi українці належали до існуючих партій і не могли належати до тих, яких не було.

Фактично в складі УЦРади була переведена максимальна консолідація всіх політичних сил країни, включаючи її представників національних меншин, які числилися з народнім представництвом України. Поза УЦРадою не було ніякої української політичної організації, бо навіть більшевицькі представники до осені 1917 р. входили до її складу. А що не було там партій буржуазних, то їх взагалі не було за революції в Україні аж до приходу німців і настановлення влади гетьмана П. Скоропадського. За пімців вилізли на світло денне реакційні недобитки царських часів, яких український народ за своєї влади пощадив або не встиг усунути. Вони, проте, повели політику жорсткої дикої помсти під охороною німців, які дали їм нагоду й можливість ще раз сісти на шию українського селянства й робітництва та влаштувати криваві розправи за те, що народ за своєї національної влади намагався взяти свою землю та своє майно від гнобителів у свою посідання.

Великим здобутком України було саме те, що за будівництво української державності взялися діячі великої формату, з великим політичним і громадським досвідом, які становили противагу виробленим і підготованим силам російської імперіалістичної держави. Наші провідні коля зуміли змobilізувати найширші маси народу і надати століттями поневоленій країні організованих форм, принаймні на короткий час.

Несила була закріпити ту державність, надто слабо був приготований народ до того, щоб поборювати всіх зовнішніх і внутрішніх ворогів України. Причини нашої поразки корінилися в минулому, в нашій нещасливій історії. Але слід ствердити, що перемогли нас зовнішні вороги своєю великою збройною перевагою. Українська Народна Республіка опинилася в оточенні країн, які претендували на наші землі: більшевицька Росія, біла Росія (Денікіна-Брантеля), цим останнім сприяли й допомагали Франція й Англія, вони мали підтримку збройної матеріальності й навіть військом, коли привозили свої десанти до південної України. Країни Антанти допомогли всеобічно й великою мірою Польщі.

Перевага більшевицької Росії була настільки значною, що вона підступною й демогогічною пропагандою розкладала своїх противників, принаджувала на свій бік приманливими гаслами й обіцянками розвязати національне питання, забезпечити самостійність української держави, коли вона стане «своєстю». Чимало українських діячів піддалися тій пропаганді й перейшли до ворожого табору, чим знесили ряди політичних кадрів українських партій. Всі оті «боротьбисти», «незалежні с. д.» й УКП-исти завдали великої шкоди українським політичним силам. Їх більшевицький режим спочатку використовував, а пізніше повиарештовував, найзахватіших повбивав і понівечив на засланнях та в концентраційних таборах. Збройної поразки зазнала не тільки Україна, але і всі інші відроджені держави поневоленіх народів. Україна становила найбільший спротив і найдовше провадила збройну боротьбу. Легендарні Крути, боротьба й походи української соборної армії, Зимові Походи й могутні повстання знаходили своє нахилення у політичних програмах та ідеологіях соціалістичних українських партій. Знамена хоробрих українських полків покріті невмирущою славою, яка завжди будитиме український народ до боротьби за здійснення постулатів, проголошених в славних Універсалах Української Народної Республіки.

Україна перша з поневолених Росією країн проголосила свою незалежність. Тільки Фінляндія, що мала свою державу ще за царського ладу, відокремилася від Росії скоріше. Білоруська Народна Республіка проголосила свою самостійність 26. 3. 1918., Грузія 26. V. 18, а Литва, Латвія та Естонія тільки в листопаді 1918 р. стали незалежними державами.

Впродовж менше ніж одного року від лютневої революції починаючи, українська демократія із своїм рідним народом пройшла революційними темпами історичний шлях, прямуючи до проголошення своєї незалежності. За один 1917 рік Україна досягла то-

го, на що не могла спромогтися за цілі попередні століття. Ніколи в історії нашого народу трудові маси його не брали такої активної участі в боротьбі, як у ці роки визвольної революції. Під проводом Б. Хмельницького 1648 р. народні маси творили революцію, але від будівництва тодішньої держави були відштовхнені. Пробували будувати ту державу старшина і шляхта.

В 35-ті роковини проголошення IV Універсалу пригадуються слова голови Української Центральної Ради, проф. Михайла Грушевського, який з приходу Акту 22 січня сказав: «Я вважаю визволення від «песього обов'язку» супроти Московщини незвичайно важним і цінним. Роздумуючи над тим моментом, я думаю, що недаремно проплилася кров тисячів розстріляних українських інтелігентів і молоді, коли вона принесла чи закріпила духове визволення від найтяжчого її найшкідливішого ярма, яке тільки може бути: добровільно прийнятого духовного чи морального закріпощення. Я скажу різко, але справжніми словами: це духове холопство, холуйство раба, якого так довго били по лиці, що не тільки убили в нім всяку людську гідність, але зробили прихильником неволі і холопства, його апологетом і панегіристом. Таким холопством вважаю тільки вірність, ту служебність не за страх, а за совість, глибоку й непоборну, поколіннями виховану, яку українське громадянство виявило в одних частях менше, в інших більше супроти державних, культурних і національних інтересів Росії.»

Ми навели цитату з промови найбільшого знавця

української минувшини, великого історика й політичного провідника, який глибоко розумів оту страшну дійсність, страшну спадщину російського панування над Україною. Коли М. Драгоманов називав добу перебування під Росією за «пропацій час», то М. Грушевський цей час вважав за добу скалічення народу.

Але велика визвольна революція збудила народне сумління, викликала творчі сили нації, збудила національну свідомість, чого не зможе задушити ніякий ворог.

Україна горить бажанням визволитися. Безнестанна боротьба нашого народу яскраво свідчить про прагнення здійснити поступяти IV-го Універсалу Української Центральної Ради. Сила впливу тих поступятиків з така велика, що навіть большевицький окупант не осміявся формально їх скасувати, але споторив їх і настановив колоніяльний режим у нашій Батьківщині. Сила впливу другого Акту 22-го січня 1919 р. про соборність українських земель в одній Українській Народній Республіці з такої ваги й значення, що большевицький окупант змушеній був його повторити й назвати «воз'єднанням.»

Але гряде той час, коли український народ визволиться з московсько-большевицької неволі й відновить свою самостійну соборну Українську Народну Республіку. В цій боротьбі дають натхнення активним масам і вказують мету два історичних Акти, роковини яких саме тепер український народ відзначає.

Ю. Чорноморський

З перспективи одного року

В калейдоскопі подій 1952 року висуваються дві найзнаменніші: президентські вибори в Америці та 19. конгрес ВКП(б) у Советському Союзі. Значення цих двох подій далекосяжне й торкається у великий мірі також української справи.

Для політики західного світу вибори президента Сполучених Штатів Америки були подією першорядної ваги, бо від них поважно залежав дальший розвиток засадничих світових проблем. Перемога республіканців, або, вірніше, особиста перемога генерала Айзенгауера як кандидата республіканської партії, закінчила не тільки довголітню систему правління демократів, але закрила один важливий період американської зовнішньої політики, а саме «єру Трумана». А це був важливий період, у якому американська політика еволюціонувала від найвоїнської віри у створений новий порядок всесвітньої колективної безпеки і перейшла до формування запобіжної системи проти імовірної советської агресії. Коли зважити цей колосальний скок американської політики від просоветських настроїв після другої світової війни до сьогоднішньої настороженості американської громадської думки супроти політики СССР, то доведеться сконстатувати, що «єра Трумана» не була змарнованим часом. Але логіка історичного процесу вказувала, що партія, яка ще недавно була прекурсором американсько-советської дружби, не могла піти на дальнюю перспективу нижчі тільки «задержання» советської експансії на тих лініях, на яких Советський Союз був колись або визнаний демократичним урядом США, або при допомозі США їх зміг осягнути.

Дальшу перспективу могла висинути зручніше й краще партія, яка не несла на своїх плечах відповідальність за помилки або попросту факти минулого. Тим більше, коли на чолі тій партії став переможець останньої війни генерал Двайт Айзенгауер, символізуючи свою кандидатурою близькість, чи може логічну конечність дальнього процесу, започаткованого «доктриною Трумана». Перемога Айзенгауера була нічим іншим як послідовним наслідком отої мобілізації широких мас Америки проти

советського імперіялізму, була доказом, що внутрішня й зовнішня політика демократичного уряду, реалізована від 1948 року, вже переступила максимальні межі гасел демократів. Розрахунки багатьох і то навіть авторитетних обсерваторів на те, що соціальна та економічна сторінка програм демократичної партії зможе запевнити демократам підтримку широких народних мас, не виправдалися. Показалося, що в останніх президентських виборах переміг примат зовнішньої динамічної політики, до якої викликали зрозуміння, свідомість і запал молодого американського народу, хоч як те парадоксально звучить, ніхто інший, як саме демократи.

Айзенгауер, який був номінований на конвенті республіканської партії кандидатом на президента проти другої поважної кандидатури сенатора Тафта, матиме, безумовно, труднощі в реалізації своєї політичної концепції. Новий президент Америки с прихильником офензивної зовнішньої політики, яка диктує тісну кооперацію з Європою і іде в розріз з консервативним крилом партії, очолюваним сенатором Тафтом. Ця група заступася пріоритет питань Азії, а до європейських справ ставиться з великим передженням. Вже при обсадженні керівних функцій уряду, Айзенгауер покликав майже виключно експонентів прогресивного крила республіканської партії, викликаючи тим нехіть самого Тафта та його прихильників. Але сенатор Тафт став головою республіканської фракції у новому сенаті й як досвідчений парламентарист зумів ускладнювати невигідні його політичній лінії пляни президента Айзенгауера.

Новий президент та його мініністер закордонних справ Далес матимуть не тільки труднощі з внутрішньо-республіканською опозицією групи Тафта. Далеко більші іспити очікують нову американську зовнішню політику на міжнародному форумі. Майже цілорічний період президентських виборів, який почався від т. зв. прелімінарних виборів у березні 1952 року, послабив вплив американської політики на європейському континенті. Відбилося те поважно на темпі розвитку оборонної системи західного сві-

ту, а саме Північно-Атлантичного Пакту та Європейської Оборонної Спільноти. На початку 1952 року вирішено на конференції в Лізборні зреалізувати широку програму створення та озброєння нових дивізій, будови військових баз і споруд. Коли Рада Північно-Атлантичного Пакту зібралася під кінець року у Парижі, виявилося, що від половини 1952 року здержано темпо атлантических озброєнь. Головною причиною цього стала відсутність американської ініціативи у часи президентських виборів.

Подібне становище постало також з плянами Європейської армії, що мали складатися з французьких, німецьких, італійських, голландських та бельгійських відділів. У реалізації цієї думки головну перевагу чинить традиційний французько-німецький конфлікт. Хоч у травні місяці 1952 було підписано у Бонні і Парижі уклад про суверенітет Німеччини та європейську оборонну спільноту, то обидві ті умови не тільки не були досі ні Францією ні Німеччиною ратифіковані, але в обох країнах виникли, у дуже великій мірі на тому тлі, внутрішньо-політичні комплікації. В результаті у Франції виникла урядова криза та до нового уряду Масра не увійшов довголітній міністер закордонних справ Шуман, дійсний прихильник та експонент політики порозуміння з Німеччиною. Його наступник Бідо репрезентує більше поздерливу політику супроти німців. Але й профранцузька політика канцлера Німецької Федеральної Республіки Аденауера зустрілася з надзвичайно гострою опозицією соціал-демократичної партії. Гостра парламентарна боротьба привела під кінець м. р. до конституційної кризи, що зробила справу ратифікації європейських договорів у скорому часі проблематичною.

Найконкретнішим успіхом спільних зусиль західноєвропейських народів було створення у серпні м. р. західноєвропейської Унії важкої промисловості з осідком в Люксембурзі, яка обєднав вугільні та сталевий потенціал Німеччини, Франції, країн Бенелюксу (Бельгії, Голландії, Люксембургу) та Італії.

Американська політика під керівництвом Айзенгауера і Далеса мусить вкласти багато ініціативи та зусиль, щоб привернути згаданим вище, невирішеним або послабленим у темпі плянам консолідації західного світу втрачену швидкість реалізації. Не буде це легка справа, тим більше, що Америка має різні розходження з поодинокими партнерами західних оборонних плянів.

А. Чернецький

К. Маркс проти російського імперіалізму

Ленін і Сталін, а за ними й усі большевики, по-кликуються завжди на Карла Маркса, заявляючи скрізь, що вірно придержуються його науки та пристосовують її до свого державного життя. Це все роблять вони для балансування західного робітництва та навіть міщанських кругів на заході, щоб їм показати, немов би Маркс справді боронив таку політику й такий суспільний устрій, що його завели російські большевики. У дійсності большевицька практика в самій основі суперечить науці К. Маркса.

Та найважливіше, що Маркс ніколи не апробував російського імперіалізму, що його нині поширюють московські большевики, продовжуючи загарбницьку політику російських царів. Він добре розумів загрозу російського імперіалізму і завжди рішуче остерігав перед ним світ.

В 1848 р. був Маркс в Австрії в час революції і «весни народів», де вперше пережив поміч Росії австрійській реакції в здавленні мадярської національної революції. Це насторожило його.

Незабаром прийшла кримська війна, воєнна агресія Росії проти Туреччини. Маркс відразу зрозумів мету тої агресії, що її масковано «визвольним» слоганом фольклором. У той час Маркс написав статтю проти російського імперіалізму.

З Великою Британією виринули непорозуміння з приводу окремого пакту Америки з Австралією та Новою Зеландією без участі Англії. Засновували деякі розходження у звязку з конфліктом за іранську нафту. Існують розбіжності щодо можливостей і потреби приспішенні закінчити кореанську війну. Так само з Францією постало було м. р. напруження, коли американці закинули французам погане викристання американської допомоги, або коли США почали натискати на Париж у справі зміни дотеперішньої колоніальної політики у північній Африці. Італія знову занепокоєна співпрацею Вашингтону з тітовською Югославією, дабачуючи у цьому послаблення своїх позицій відносно ревізійної політики супроти Трісту. Поважною проблемою для американської політики є помітне погрішення співпраці з країнами Південної Америки. З усіма тими труднощами, не говорячи про додаткові її під сучасну хвилину менше важливі розходження, які існують між американською офіційною або півофіційною політикою та централізованою східноєвропейською еміграцією відносно тактики та стратегії у «психологічній війні» проти Москви, з чим буде мати діло дипломатія Айзенгауера й Далеса.

Нові конфлікти виринають на форумі Обсднаних Націй, як це показала перша частина 7. сесії генеральних зборів. Давній поділ на два табори, себто на просоветський й антисоветський, стас неактуальний. Поміж обома набирає ключового значення в багатьох вирішних справах третій блок азійських та арабських країн. Виявилось те особливо при голосуванні у справі резолюції про мароканське та туніське питання, або про расистську політику уряду Маліана у Південній Африці. Взагалі рік 1952 був роком дальнього розвитку самостійницьких рухів колоніальних і півколоніальних народів, які, немов лягвіна, захоплюють народи не тільки Азії та Близького Сходу, але й Африки. Поміж Англією та Францією, з одного боку, а арабським світом, з другого, виникли такі конфлікти, які можуть, при престижевій та мало елястичній політиці, довести до небезпечної ситуації на Близькому Сході та в Північній Африці.

Тій справі — розпеченню розбіжностей з західніми великороджавами у колоніальному питанні — служив у великій мірі 19. зізд ВКП(б) у Москві. Беряя у своїй програмовій промові, присвяченій «національному питанню», поставив тези про справедливу

(Кінець на 13 сторінці)

У цій знаменній статті, поміщеній 12 квітня 1853 р. у «Нью Йорк Трібюн», Маркс писав про Росію:

«Чи є можливим, щоб Росія ця розширена величезна потуга могла спинитися у своїму розгоні, коли вона вже так далеко зайдла по шляху до світової держави?» І Маркс дав ясну відповідь:

«Росія є різуче нацією загарбників і такою була впродовж століть, аж доки не виник великий змаг 1789 року великої вітальної сили, що став її грізним противником. Масмо на думці європейську революцію з спонтанною силою її демократичних ідей і вроджену туту людськості за воюю.»

«Коли Росії вдастся захопити у свої руки контроль над Дарданелами, то тим зробить вона перший крок до світового імперіалізму. Через анексію Туреччини й Греції, можуть росіяні здобути найкращі порти та дістати добрих моряків. В Константинополі цар буде на шляху до Середземного моря, з Дуранцио опанус він Адріо. Загарбництво буде йти за загарбництвом, анексія за анексією. Заняття Росією Туреччини, буде прологом до анексії Угорщини, Пруссії і Галичини та до створення тої славянської держави, про яку мріяли фанатичні російські філософи-містички.»

«Російська дипломатія використовує той страх,

який мають перед нею західні державні керманичі. Московськими ведмідь може робити що тільки захоче, знаючи, що інші бояться його.»

«Щодо російської дипломатії, то першою її жертвою є Англія. Правда, її французи дали себе водіти москалям за ніс, але не так, як англійці. Обидві країни (Франція і Англія) дають себе вколисувати і не відважуються вжити тих засобів, що могли б врятувати мир.»

«Єдина можливість врятувати мир полягає в тому, щоб обидві країни (Англія і Франція) показали готовість дати поміч Туреччині військом і флотом. Є тільки один засіб запобігти, коли мається діло з москалями: неуступчивість!»

«Російську політику диктую географічне положення та мрія опанувати теплі протоки та грати провідну роль в Європі. Як довго ця політика патралляє все на слабість західних потуг, стереотипові ходи російської політики будуть завжди повторюватися. Російська дипломатія с небезпекнішою ніж російський штаб, бо вона створює напруження та працює погрозами, брехнею та дволичністю.»

Сто літ минає від часу, коли К. Маркс написав у американській газеті світові цю правду про російський імперіалізм!

Як далеко від Маркса в оцінці російської політики і російського імперіалізму відійшли нинішні американські і англійські та французькі державні мужі! Глибокі думки К. Маркса повною мірою відповідають сучасності й вичерпно характеризують теперішню загарбницьку політику більшевиків.

Російському імперіалізму присвятив Маркс окремий уступ у славній інавгураційній адресі, маніфесті I. Соціалістичного Інтернаціоналу, основаного ним у 1864 році. У VII-ій точці цеї інавгураційної адреси Маркс писав:

«Не натрапляючи на ніякий спротив, напади цеї варварської потуги, голова якої с у Ст. Петербурзі, а руки якої працюють у всіх європейських урядах, вказують робітникам на обов'язок стежити за містеріями міжнародної державної політики, уважати на дипломатичні ходи своїх урядів та всіми можливими засобами їм протиставитись»...

Маркс розумів тенденції і загрозу російського імперіалізму, вказував на його небезпеку та перестерігав перед ним світ. Він не дав себе заманити утопіями російської комуни («общини»), що її вже тоді пропаговано, і не ставив її за взір соціалістам.

Російські большевики грають нині тільки фразами, термінологією Маркса, щоб закрити перед світом давній, в іх душах вкорінений націоналістичний містичний московський імперіалізм. Не соціалізм, чи марксизм с нині рушійною силою політики московських комуністів.

Це признає навіть і сам «соратник» Леніна — Лев Троцький, який сказав (на жаль надто пізно — прим. ред.), що: «теорія соціалізму в Росії, це російська націоналістична теорія, що апелює до націоналістичних інстинктів та пересудів, забобонів, — вкорінених у Росії, які вважають російський народ за вибраний народ, якого роля і завдання бути народом-спасителем. У відсталій Росії — заявляє Троцький — були націоналістичні традиції сильніші, ніж почуття інтернаціоналізму.»

Завдяки тому московському містичному імперіалізму та легкодушності західного світу зміг Сталін збільшити свою імперію та випередити московських царів.

Неуступчивість російському імперіалізму — цей клич К. Маркса с віщим голосом, зверненим і проти московського більшевицького загарбництва!

I. Василюк

Країна демократичного соціалізму

Швеція — країна справжньої демократії, господарського розвитку й соціального добробуту, країна будівничого соціалізму, де вчення глибоких мисливців і теоретиків переводиться в життя, де соціально-господарські реформи відбуваються без ризикованіх скоків, без примусу, без пошкодження суспільних інтересів, без кривавих жертв, вязниць і переслідувань, а з волі трудових мас, з волі більшості народу, що дас свою згоду на переведення далекоссяжних плянів. Провідною силою, що веде трудові маси до нових перемог в господарському, соціальному й культурному будівництві є шведська соціал-демократична партія, яка вже 20 років впідряд здобуває довіру свого народу у вільних виборах до парламенту й очолює уряд.

На 19-му Конгресі шведської соціал-демократичної партії в Стокгольмі взяли участь 375 вибраних делегатів партії і 56 шведських та закордонних гостей. Шведські соціалісти відбувають свій партійний з'їзд раз на чотири роки, звичайно в часі виборів до законодавчих державних органів.

З'їзд виявив велику організовану силу соціалістичної партії, яка обіймає 2 857 партійних клітин з 751 000 членів (коло 7 мільйонів усього населення). Від останнього з'їзду число членів зросло на 163 000. Сам Стокгольм нараховує 100 310 членів. Властивістю шведської партії є колективне членство організацій професійних союзів, що становлять 61,8% членського загалу. Таким чином до партії вступило більше 1/3 (34,4%) організованого в профсоюзах робітництва. При партії існують окрім союзу жінок з 63 000 членок і союз молоді з 94 000 членів. окремо діють т. зв. братства християнських соціал-демократів, що творять свій союз з 8 500 членами і власними часописами.

Серед членства партії помітно поважний зрост урядництва, що тепер нараховує 94 організації з 7 700 членами з власним часописом.

Добре розвинена соціалістична преса, що має 36 партійних органів, з того 29 щоденників. Крім того є ще 7 часописів для різних ділянок праці. 30 часописів мають свої власні друкарні. Але буржуазна преса в Швеції дещо численіша від соціалістичної.

З головних постанов з'їзду слід згадати ухвалу про дальшу демократизацію державного управління, зокрема колгоспіальний уклад центральної державної влади як з фахівців, так і представників народу, про культурні питання, шкільну реформу і про питання націоналізації. Щодо цього останнього питання, більшість з'їзду висловилася проти її прискорювання.

Ухвалено також постанову в справі підтримки Соціалістичним Інтернаціоналом соціалістичних організацій з країн, що перебувають під більшевицькою диктатурою. Конгрес вибрав головою партії знову преміс-р-міністра Tage Ерляндера.

Шведська соціалістична партія вже 20 років при кермі уряду одної з найкультурніших країн Європи. За той час там настали величезні зміни у всіх ділянках народного життя та виявили великий поступ у господарстві, культурі і соціальній перебудові країни.

У Швеції немас суцільної націоналізації господарства. Поруч усупспільнених клітин народного господарства та культурних і соціальних установ існують приватні підприємства — великі й малі, що їх зиски регулюють відповідна державна контроля шляхом прогресивних податків. Немас там централізації і закостенілості державної бюрократії. Широка розгалуженість вільних громадських, господарських і культурних організацій усіх суспільних станів народу, вільних професійних об'єднань робітництва й селянства, ремісників і взагалі вільна громадська ініціатива — це той живий кровообіг, що освіжус і оживлює організм народної спільноти.

Життєвий стандарт Швеції дуже високий. Соці-

яльне забезпечення охоплює всі народні верстви, зокрема опіка над матерями, дітьми і старими, хворими та інвалідами стоїть на надзвичайно високому рівні. Що шведські соціалісти ведуть добре свою політику, доводить факт, що більшість народу впродовж 20 років щочотири роки виявляє у вільних виборах своє довір'я до соціалістичного уряду.

Земельна політика соціалістичного уряду Швеції

Сучасний уряд Швеції старається всіми силами допомогати в дальшому розвиткові вільних приватних селянських господарств у напрямі підвищення їх прибутковості.

У Швеції пересічна площа селянської землі, без лісу, лук і неужітків становить $9\frac{1}{2}$ гектара. Виявилося, що малі сільські господарства не можуть відрізнати конкуренції міжнародного ринку і для вдергання належного життєвого рівня дрібних селян уряд змушений видавати з загального державного бюджету значні суми на доплати до цін сільсько-господарських продуктів. Як у інших індустріальних країнах, так і в Швеції спостерігається втеча дрібних селян до міст і через те приходить до повної ліквідації малих хліборобських підприємств.

Для дослідження причин малої рентабельності дрібних господарств та вироблення плану піднесення продуктивності сільського господарства уряд створив у 1942 р. комітет з 27 членів, з яких 13 — це представники селянства, а решта заступники різних організацій та партій. В 1946 р. цей комітет подав широкий звіт про свою студію. Він прийшов до висновку, що норма раціонального й рентабельного сільського господарства в Швеції мусить становити найменше 15 гектарів управної землі. Оптимальний розмір раціонального господарства, що його може вести одна селянська родина, потребує від 25 до 30 гектарів управної землі, розуміється при умові використання найновішої сільськогосподарської механізації.

Ці більші сільські підприємства, що їх комітет називав нормальними господарствами, мали б постати в першу чергу через добровільне сполучення малих господарств шляхом продажі, чи їх з'єднання (комісації ґрунтів), через раціональну розбудову будинків, машинових приміщень і т. д.

Малі нерентабельні сільські господарства, що не бажатимуть приступити до цієї нової реорганізації, не могли б отримувати від держави окремих до-

помог у вигляді додаткових доплат до цін за їх сільсько-господарські продукти.

Повне переведення цього комісійного плану розраховане на час від однієї до двох генерацій. В засаді розв'язка питання цієї земельної реформи узaleжнена від добровільного рішення в першу чергу самого селянства. Держава дас на це фінансову і технічну допомогу. Під час переведення цієї реформи власники малих господарств з недостатнім урожаєм дістають особливу підтримку від держави.

Ця акція ведеться вже кількох років. Її переводять спеціальні уряди земельної реформи. За якийсь час вони піднесе дуже високо раціоналізацію сільського господарства і по закінченні цієї земельної реформи державний скарб звільниться від дотеперішніх обтяжливих видатків на доплату до цін продуктів малорентабельним господарствам для піднесення життєвого рівня селян до стандарту інших верств населення.

Вибраний шлях земельної реформи є дуже складний і коштовний та обчислений на довший протяг часу. Кошти цієї реформи лягають на всю країну, а не тільки на селянство.

Шведський приклад показує, що раціоналізацію сільського господарства, здібного до конкуренції із світовим ринком, шведські соціалісти переводять на базі вільних трудових хліборобських підприємств, а не за зразком совєтської колгоспної казарми.

Сільсько-господарські машинові станиці у Швеції

Впродовж останніх десяти років шведський соціалістичний уряд веде інтенсивну акцію у напрямі механізації селянських родинних господарств за допомогою громадських випозичальних машинових станиць. Організацію і влаштування тих машинових станиць переводить державний Сільсько-Господарський Машиновий Інститут.

В загальному навіть більше сільське господарство не в силі вповні механізувати всіх процесів сільсько-господарської праці, бо неспроможне закупити всі найmodерніші машини. Зрештою, коли індивідуальне господарство й могло спромогтися на придбання всіх необхідних машин, то господарка була б мало раціональна, тому що виконна спроможність цих технічних засобів була використовувана в дуже незначній мірі. Ці економічні вади можуть усунутися тільки громадські машинові станиці.

Кожна машинова станиця у Швеції розпоряджається всіма найmodернішими машинами, як напр.: тракторні плуги, жниварки, комбайні, молотарки, сортівки насіння, машини для обрібки і копання картоплі, буряків, сінокоски, пресові машини і т. д. і т. д. Крім того ці станиці мають ще спеціальні машини, напр., для різання і колення дерев, як також обрібки дерева, для збирання каміння, каменоломні машини, машини для копання ровів, ям, вигортання снігу, направи доріг і т. д.

Фінансування цієї механізації сільських господарств перебрав Державний Позичковий Машиновий Фонд. 80% коштів видас цей фонд у формі довгоречинцевої позички з дуже низьким відсотком, а 20% як безвізитну допомогу.

Від 1938 до 1946 р. організовано в Швеції вже 6 091 громадських випозичальних машинових станиць. Кожна така станиця обслуговує пересічно коло 100 селянських дворів. Поширення цих станиць продовжується далі.

Таким чином у Швеції селянин має зможу впоратися зі своєю господарською працею в дуже короткому часі із найменшими робочими силами своєї родини.

Приклад розв'язки соціалістичним урядом земельного питання з повчальним для тих противників демократичного соціалізму, що вважають соціалізм взагалі за насильну механічну «уравніловку», як і для гарячих прихильників насильно заведеної колгоспної системи в Україні.

Демократичний соціалізм з непримиреним ворогом усікого насильства над людиною. Без свободи людини немає соціалізму.

Від Бейліса до Сланського

Перемога західних демократій у спільноті з СССР над павуком свастики поклала, здавалося, край звироднілих звірствам нацистського режиму, зокрема щодо єврейського населення. Але повідомлення про празький процес «ганебної банди шпигунів та зрадників, очолюваної Рудольфом Сланським», підготова подібних процесів у Букарешті, Варшаві, Софії та Берліні звернули увагу преси цілого світу в бік недавнього «союзника» західної демократії — СССР.

Останні вісті про «викриття банди убивників» соєвських дестойників і комуністичних вельмож, що їх немов біи виконували визначні лікарі в Кремлі (лікарі переважно єврейського походження), доповнюють цю криваву оргію.

Ми не будемо спинятися на «технічній стороні» режисерської роботи судово-слідчих органів країн «перемігшого соціалізму». Нас цікавить відновлення традицій імперії.

Дореволюційна Росія мала ганебну славу класичної країни антисемітизму і погромництва. Слово «погром» увійшло в словники всіх європейських народів.

Тут треба звернути увагу, що в Російській Імперії закони про «межу осілості» обмежували можливості розселення юдеїв лише західними провінціями імперії — Польщею, Білоруссю та Україною, де і культивувався царським урядом антисемітизм. Автор цих рядків виріс в Україні й пам'ятас хвили погромів, що проходилися там у дев'яностох роках перед російсько-японською війною і в часи реакції по революції 1905 р. З причин історичних та правових населення єврейської національності не мало вловні розгорнутої класової диференціації в Україні. Переважна більшість його займалася торгівлею або ремеслом, а ремісник одинак працював або на замовлення, або сам продавав свою продукцію на базарі, отже був пов'язаний з торгівлею. Виростаючи в умовах виключного гніту й безправ'я єврейська молодь, якій вдавалося перебороти перегони та рогатки і просіятися до студій на високих школах, охоче йшла в ряди революційних партій, що активно жертвоно боролися з віджилим режимом. Цими специфічними умовами користувалися керівні упривілійовані кола абсолютої монархії, щоб задержати існуючий порядок речей і відвернути невдовolenня мас людності від класово-політичної боротьби, пхнувшись їх на боротьбу з єврейством, якому приписували вину за зубожіння тих мас. Провадилася офіційна пропаганда, використовувалася преса, офіційна православна церква, аранжовано було урядом середньовічний процес проти юда Бейліса, якого обвинувачено в убивстві християнського хлопчика з ритуальною метою, фабриковано фальшивки «протоколів сіонських мудреців», організовувано погроми. Але українські народні маси, не дивлячись на темноту і неписьменість, не йшли на криваві провокації. На цілій світ дісталася розголосу справа Бейліса, якою царський уряд хотів викликати бурю фанатичної ненависті до юдеїв, що ніби уживають крові християнських хлопчиків для виготовлення пасхальної маци й у кривавих оргіях погромів втопити привид революції. Не дивлячись на широку, гучну і дорогу організацію процесу, на притягнення визначних експертів кривавих справ, як о. сзуїт Пранайтіс, прості люди — «присяжні засідателі» виліпвали Бейліса, визнали неповинним у злочині. Це був скандалний вирок для аранжерів процесу і ним прості дрібні міщани з київських околиць відмежувалися від кривавих навіянь керуючої верхівки цвіту російського дворянства.

Єврейські погроми ніколи не починалися й ніколи не переводилися місцевим міщанством або селянством, ніколи не поставали стихійно, а завжди проочувалися хвилюю від одного міста або містечка до другого і переводилися спеціально організованими мандрівними бандами, набраними із здеклайсованиого

боясіцького dna суспільства, керованими переодягненими агентами поліції. Цим і пояснюється нестихійність чорного валу погромів, що виникали там, куди прибувало наймана банда. Звідси й пішла назва «чорної сотні» (босової групи), що перейшла на цілу, сдіно легальну за царату, політичну партію російських монархістів — «Союз Русского Народу» і вкрила її заслуженою ганьбою і по цей день. Криваві наслідки погромів бували звичайно лише в початкових пунктах діяння «чорних сотень», в яких погром починався знечацька. При пересуванні хвилі до дальнього містечка банда обмежувалася розгромленням будинків, крамниць, знищеннем майна, бо власники майна заздалегідь переховувалися у місцетох християнського населення.

В нашому домі розповідали про багато прикладів таких переховувань юдеїв селянами та міщенами, або сільським священиком (містечко Обухів біля Києва). Звичайно, після закінчення погрому прибігали на погромище і морально нестійкі місцеві міщани та селяни з майбутніх «активістів розкуркулювання» і шакалили на руїнах, але маса селянства цуралася й обходила таких людей, що живилися майном, чужою працею прибіглими. Винні в тому шакальстві як і в розкуркулюванні не ці жалюгідні люди, а керівники режиму, що до того заочували. В нашому домі розповідали про випадок, коли начальник одного з цехів Київського Арсеналу, полковник артилерії Матюшенко й штабс-капітан Жданович, проходячи коло Печерського базару в Києві, зустріли натовп погромників з іконами і портретом царя. Вони обурилися і полк. Матюшенко, оголивши шаблю, наказав банді розійтись. Від несподіванки сталося замішання і похід був припинений. Але полк. Матюшенко було переведено до Хабаровська в Сибіру і рангу генерала він дістав лише після революції 1917 р. Штабс-капітан Жданович лишився в арсеналі, але не мав підвищення ранги теж до самої революції. Я знав їх обох.

Антисемітизм для царського уряду був тактичним заходом в боротьбі за збереження самодержавства і станових привілеїв дворянства.

Не збираючись подавати історію антисемітизму в СССР, мусимо нагадати, що революція стерла «межу осілості» та інші правні обмеження єврейського населення на всіх просторах колишньої імперії. Але період громадянської війни та велики злами і глибокі зміни в соціальному перегрупованні людності найбільше торкнулися саме єврейського населення. І ремісники, і купці покидають дрібні містечка та села, ді ім стало нічого робити і де вони весь час перебували під загрозою зривів антисемітизму, прозокованого в умовах громадянської війни залишками черносотенного офіцерства та, з тактичних міркувань, большевиками.

Прикладом таких масових знищень неповинних людей заради провокації була величезна тактика навмисного залишення десятків і сотень тисяч єврейської непартійної бідноти на поталу німецького Гестапо під час евакуації міст України. Адже большевицький провід достотно знат, що чекас тих залишениців. Кров тих жертв була потрібна большевицькому режимові, щоб викликати ненависть до окупанта в заплілі.

Чека, порядком боротьби із спекуляцією з одного боку та сіоністичним рухом з другого, переводить масові розстріли. Деклайсовані елементи єврейства, не звязані принципами, шукають виходу в масовому вступі до большевицької партії, чим підсилюють антисемітські настрої серед також здеклайсаних шарів міста, що примітивно сприйняли нові соціальні зміни.

Якийсь М. Л. в газеті «Українець-Час» за 21. 12. 52 здивуваний — чому світова преса счнила такий галас з приводу вироку, винесеного празьким судом у справі «катованих катів», колишніх комуністич-

них вельмож Чехії. Пан М. Л. не розуміє, чи вдас, що не розуміє — що сталося? Чому засудження та розстріл кількох комуністичних діячів жидівського походження викликає таке співчуття та обурення і трактується, як вияв антисемітизму. «Можливо, що так воно є — міркує М. Л., — але під цим огляdom, — коли це так, — жиди не робили б вийнятку. Перш на Заході винищували буржуазну інтелігенцію, потім католиків, потім селянство, тепер жидів...» Пан М. Л. не знає, чи вдас, що не знає, що сіоністів і непокірних комуністів, різних Троцьких. Зінов'євих, Камсневих і Хатаевичів розстрілювали під «мудрим» керівництвом «генсека» Сталіна нераз. Із справжнім сіонізмом ніколи комуністи не «кокетували», як твердить п. М. Л.. Його викорінювалося, як і кожний «буржуазний націоналізм», але без особливих підкреслень, штучних підтасувань і вимушених «признань». І це вперше процес проти керівників комуністів провадився під одвірто антисемітськими гаслами боротьби з організованим «світовим жидівством». Це значить, що в цілях «тактики і стратегії» стало потрібно оголосити війну не дійсній або потенційній опозиції в партії «катів», а «світовому жидівству», як расовому ворогові. Чергові жертви з рядів не опозиції, а з рядів слухняних і відданіх керівників членів власного ордену потрібні тепер не тільки для заспокоєння мас, невдоволених невдалою політикою «мудрого керівництва», а й для включення в свою орбіту арабського світу та запевнення симпатій нацистських елементів Німеччини. Одною з важливих причин теперішньої кампанії проти жидівства як нації належить уважати й те, що чимало громадян жидівської національності перебувало в большевицькій партії та, з огляду на

свої здібності, пробилося на командні партійні й адміністративні щаблі. Пильно виконуючи директиви диктатури, вони часто викликали заздрість і ненависть російських комуністів, які віддавна вважали себе «сіллю землі», «провідною нацією», «старшим братом» відносно інших народів. Тому теперішні переслідування жидівства — це спроба комуністів відвернути увагу внутрі СССР і перекинути відповідальність за провали і певдалу політику на жидівство з метою придбати симпатії шовіністичних російських елементів. Ці чергові жертви потрібні для зміцнення фронту боротьби проти США. А що гітлерівське гасло боротьби проти підступного організованого «світового жидівства» може тут прислужитися, то чому б не вплести його до арсеналу боротьби, як вплетено було при потребі Суворова, Кутузова і православну церкву? Що жертвами такої тактики впадуть не тільки слухняні виконавці директив із власної когорти, а й маси нічим непомінних людей, якісні групи московських лікарів і інш. Коли це спинало непомильних вождів, що цінічно на місце етики ставлять стратегію й тактику власних перемог? Мета виправдовує засоби.

«Мудре» свою безпринципністю керівництво диктатурую вирішило, як раніше царський уряд, використати антисемітизм як тактичний захід в боротьбі за збереження диктатури і привілійованого стану совєтських вельмож.

Кінці спіралі від Бейліса до Сланського діялектично майже зійшлися, розходяться вони вищою, досконалою технікою режисури, про яку і не мріяв фон Плеве. «Присяжні» з совєтського судового цирку ніколи не наважаться сказати «не винен», а якби котрийсь сказав . то хто почус?

Іван Василевич

Чи соціалізм занеречує свободу?

В органі ЦК УРДП «Наші позиції», ч. 1—2 за 1952. р., в статті «В чому ж різниця» пише п. І. Багряний про програмові різниці УРДП і УРДП групи І. Майстренка — між іншим таке:

«Отже — по нашему **вперед** — це значить тотальне скасування сталінської рабовласницької системи, а зокрема ліквідація колгоспів і радгоспів, як засобів поневолення українського народу, і взагалі народів СССР, повернення народові прав, завойованих в революції. — прав на землю, на заводи й фабрики, прав на владу, прав на всі людські свободи, і в числі перших прав з право на працю, на засоби виробництва та на здобутки власної праці. Право на свободу творчої ініціативи. І нарешті — право на приватну трудову власність».

Згоди! Ці тези в загальному відповідають програмовим засадам українських соціалістів.

Але дальше починається плутаниця:

«Це не буде ані соціалізм», «ані капіталізм». — І якщо той творчий патос... набере ухилу в капіталізм, то що ж, нехай живе капіталізм!»

То пощо говорити, що то «не буде капіталізм», і до чого тут «приватна трудова власність»?

Дальше п. Багряний рішучо твердить:

... «концепція соціалізму на практиці виявилася реакційною, шкідливою для інтересів народу, бо воно на неминуче приводить до ганебної зрівнялівки, до аракчеївської уніфікації людини, до касарні рівних у злиднях, до знеосіблення засобів виробництва й до такого ж знеосіблення людини».

В статті «Партія «останніх могікан» («Наші позиції» ч. 3—4) той же автор твердить:

«Основні залеження соціалістичної доктрини **заперечують свободу в її універсальному значенні.**»

В інших своїх виступах п. Багряний авторитетно стверджує, що:

1. Единий Сталін перевів у життя соціалізм в СССР, 2. дійсним, «правдивим, соціалізмом с соціалізмом Маркса—Леніна—Сталіна і 3. всі соціалісти в

світі, що не визнають «соціалізму» Сталіна, не с правдивими соціалістами.

Звідсіль і випливає «універсальне» осудження п. Багряним ідеї соціалізму в цілому.

Щодо тез під 1., 2. и 3., то п. Багряний не с, на превеликий жаль, оригінальний, бо він **повторює щоденну айтку Сталіна** про «здіснення в СССР соціалізму».

Воно й не дивно! Во хто знає «соціалізм» тільки з «Короткого курсу історії ВКП(б)», або навіть хочби і з цілої політичної літературим, виданої в СССР, старанно допасованої до потреб большевицького «гендія людства», то той не може мати іншого погляду на соціалізм!

Коли большевицькі «ущасливителі людства» потрапили сфальшувати твори Шевченка, Франка і т. д.. то чому вони не мали сфальшувати й Маркса. Енгельса, або й сконфіскувати всі ті писання, що не «пасують» до сталінізму?

Напр., Карло Маркс у «Комуністичнім Маніфесті» виразно сказав: «**Комуністи не с якоюсь особливою партією супроти інших робітничих партій.**» Цього речення в большевицьких виданнях «Комуністичного Маніфесту» не знайдете. Чому? Бо Маркс ніколи і в думці не припускав тоталітарного режиму **одної** партії.

І в поняття диктатури пролетаріату Маркс вкладав зовсім інше значення. Він помилково вірив, що концентрація капіталу у всіх ділянках господарства доведе до зосередження всіх засобів продукції в руках зникаючої меншості — не тільки фабрик, але й землі, в наслідок чого подавляюча більшість народу стане пролетаріатом. Значить, диктатура пролетаріату — це демократична влада **більшості** народу.

Краще вияснення «диктатури пролетаріату» дав Енгельс у 1881. р. у своїй передмові до праці Маркса про «Громадянську війну у Франції» такими словами: «Диктатура пролетаріату — хочете знати, як та

диктатура виглядає? Подивіться на Паризьку комуну. Це була диктатура пролетаріату.»

Хто знає історію Французької Революції, той знає, що Паризька комуна була в основі демократичною, яка нічого спільногого не мала з монопартійною диктатурою большевиків.

Зрештою Маркс не с божком соціалізму, він богато помилювався, що вже давно винесли різні вчені, напр., український соціаліст М. Драгоманів, Іван Франко, Т. Масарик, Едуард Бернштайн, Давид, Жорес, Вандервельде і інші. На жаль, брак місця не дозволяє нам докладніше говорити про Маркса та його різкі розходження з т.зв. ленінізмом—сталінізмом. — Поза Марксом—ЕНгельсом соціалізм має багато давніших і новіших теоретиків і практиків.

В ССР панує найжахливіше поневолення людини, тотальнє рабство людей і народів! Пан Багряний вірно характеризує оту большевицьку невільницьку систему, але він же грубо помилується, називаючи її соціалізмом — в одному хорі з офіційною сталінською пропагандою.

Сталін зробив карикатуру не тільки з соціалізму, але також і з демократії, ба навіть з православної християнської церкви, що її поставив на службу МВД.

Саме поняття «соціалізм» походить з латинського слова «соціус» — по нашему товариш. А товариша можуть бути люди рівні собі, приязні і свободні.

Основою соціалізму — є свобода всіх людей, пошана до людини й до її людської гідності, — це людяність і справедливість, що виключає визиск і поневолення людини людиною, це — демократія, але демократія не тільки політична, а й економічна (господарча).

Чи існують ці елементарні умовини людських взаємин — свободи й демократії в ССР? Ні!

Ось так, пане Багряний: в ССР немас ніякого соціалізму! Навіть аргумент, що в ССР все «націоналізоване», все, мовляв, «усуспільнене» і знищений дощенту приватний капіталізм — не с ніяким доказом існування в ССР соціалізму, що його марксист К. Кавтський називав державним рабством. (Staatsknecht).

Чому? Бо: 1. націоналізація, вірніш удержання, в ССР с засобом поневолення народу диктатурують большевицькою партією. 2. в ССР немас ніякого усуспільнення, бо усуспільнення означає вільне посідання і управління свободних робітників, селян і трудової інтелігенції засобами продукції на засадах широкої демократії і 3. місце приватного капіталізму зайняв всевладний державний капіталізм, зосереджений в руках кремлівської диктатури, що без порівнання страшнішим засобом визиску народу, ніж при існуванні приватного капіталізму.

Нас запитають, — а де ж існує здійснений на 100% соціалізм, коли його немас в ССР? Наша відповідь: ще ніде немас здійсненого соціалізму і ніхто ще ніні не знає остаточних форм соціалістичної суспільності. Покищо введені в життя тільки деякі паростки соціалізму. Всілякі суспільні зміни — це надто складний процес, що не може бути завершений впродовж короткого часу. Демократичний соціалізм не допускає насильного накидування згори якимсь партійним комітетом видуманих у кабінетах готових рецептів суспільного устрою. Ідею соціалізму може здійснити тільки сам народ, власне його більшість, при існуванні вільної критики опозиції меншості. Ніхто ніні не може знати можливостей і меж майбутнього розвитку вільної людської спільноти, тому й ніхто не може заздалегідь визначувати остаточного пляну суспільної організації народу.

Соціалізм має тільки одну ясну мету: створити такі людські взаємовідносини, щоб людина могла бути вільною від визиску і поневолення іншими людьми, і щоб мала рівні можливості вільного життя і розвитку своїх творчих сил. Сила ідеї соціалізму полягає в тому, що соціалізм виник з глибокої

людської туги за справедливістю, за особистою свободою і незалежністю — політичною і господарською, туги за правом вести свіс особисте життя по своїй уподобі і за правом свободи думки і слова.

Соціалізм пустив уже глибокі коріння у всьому культурному світі (за віймком царства Сталіна). Наприклад: загальне соціальне забезпечення від старости, каліцтва, на випадок хвороби, чи безробіття, загальне соціальне законодавство, право вільної організації професійних союзів, загальне виборче право всіх громадян без огляду на їх мастиковий стан, урівноправлення жінок, вільна кооперація, націоналізація ключових промислів, розбудова кому-переконань, право кожного народу на культурне й державне самовизначення і т. д. — все це ідеї соціалізму, що вже нині стали гаслами навіть і несоціалістичних, міцанських партій, зокрема партії, до якої належить п. Багряний.

Демократичний соціалізм тепер поступово здійснюється у найкультурніших країнах світу, як у Швеції, Норвегії, Англії, Данії і т. д.

Напр., у Швеції соціалістична партія с вже 20 років при кермі держави. Настали там величезні зміни, що високо піднесли культурний і господарський добробут народу. З досвіду Швеції видно, що немас конечної потреби націоналізовувати всю промисловість. Практика показала, що й націоналізація мусить бути децентралізована і демократизована через співкерівництво організованого робітництва, щоби не допустити до надто великої влади фахівців — т.зв. технократії.

Щочотири роки відбуваються у Швеції вільні всенародні вибори. Вже 20 літ шведський народ схвалиє політику соціалістичного уряду. Не так «схвалило», як у царстві Сталіна! Во в Швеції панує свобода і право. Там тюри здебільшого світять пусткою. Часто можна бачити будинок тюри з вивішеним білим прапором — на знак, що в ній немас ні одного в'язня.

Повна свобода панує у всіх інших культурних країнах, де з соціалісти при владі.

Тепер питасмо: чи відповідає правді «аксіома» п. Багряного, що «основні залеження соціалістичної доктрини заперечують свободу в її універсальному значенні»? Аж «універсально»!

Або ще один приклад: соціалістична партія В. Британії була при владі від 1945. р. Мала вона в своїх руках весь адміністраційний апарат з усіма засобами примусу. Мала вона і мас за собою могутні професійні союзи з 8 мільйонами членів, що кожної хвилі можуть примусити всякого противника соціалістичної влади до капітуляції. Але, не одержавши при останніх парламентарних виборах більшості своїх послів, (хоч зібрали більшість голосів) соціалісти спокійно відійшли від влади, бо для них воля народу — це святий закон!

Де ж та «універсальна» неволя соціалізму?

Соціалістичножерна пропаганда п. Багряного не матиме на дальшу мету успіхів і в Україні, бо украйнський народ не с такий затурканий, щоб з часом, коли відіткне від страхіт сталінської диктатури, не поцікавився пізнати, як у дійсності живуть люди у вільному світі і як там виглядають теорія й практика справжнього соціалізму.

Вписуйте Позичку

Визволення України!

Делегація УККА в Європі

В грудні м. р. та на початку січня ц. р. приїздила делегація американських українців до Європи з метою ознайомитися з поглядами українських політичних партій і установ щодо співпраці з американськими колами, які організовували «Американський Комітет Визволення Народів Росії» та які пробують створити «Координативний Центр Антигільбштейнської Боротьби» (КЦАБ). Друге завдання делегації було — перевести консолідацію українських політичних сил на основі статуту Української Національної Ради.

В першій справі делегація взяла на себе дуже не-відчакну роль — не тільки поінформувати, але й перевонати представників українських політичних організацій і установ включитися до співпраці в КЦАБ-і на основі теперішнього його статуту. Як відомо, цей статут забезпечує повну перевагу представникам російських політичних організацій, даючи їм 50% голосів. До того КЦАБ (себто росіян) добрали до себе таких «представників» з «націоналів», які цілковито їх підтримують, хоч, за війнятком грузинських представників, нікого не reprезентують. Представники білорусів до КЦАБ-у не вступили. З reprезентативних груп там с тільки грузини, решта т. зв. націоналів — це поодинокі особи, які там reprезентують самих себе.

Російські організації поспішили КЦАБ змонтувати й ухвалити статут, щоб поставити перед доконаним фактом ті національні групи та їх reprезентації, які бажали б зі співпрацювати з Американським Комітетом на основі збереження своїх національних прав та інтересів і здобутків у визвольній боротьбі, які борються за віднову своїх держав, збройною силою підбитих і окупованих російськими більшевиками. Статут КЦАБ-у права поневолених народів нехтує. Іх не визнає, а стоять на позиціях т. зв. «непредрешенчества», мовляв, спочатку треба розбити більшевиків, а потім почнемо від позицій лютневої революції, коли російський централістичний уряд не визнавав за поневоленими народами навіть права на автономію. Чотири російських партії, які входять до КЦАБ-у, не намагаються reprезентувати властивих росіян, а в назві своїй зберегают імперіальний характер, бо всі звуть себе «російськими» а не «рускими», й тим підкреслюють свої претензії reprезентувати всі країни колишньої російської імперії. В статуті підступно говориться про три форми «самовизначення» народів після повалення більшевицького режиму: «Всеросійське Учредительное Собрание», або плебісцит або Національні Установчі Збори. Тим російські еміграційні групи намагаються забезпечити російському імперіалізму й дальші можливості панування над поневоленими тепер більшевиками народами. Російські групи, заступлені у КЦАБ-і, не визнають самовизначення народів, що було переведене в поодиноких країнах після розвалу царської Росії, не визнають законними актами ані IV Універсалу Української Центральної Ради про самостіність України, ані актів Всеукраїнського Трудового Конгресу про соборність Української Народної Республіки, як і інших законів та ухвал цих народніх представництв українського народу. Виразне порушення принципу рівноправності народів у статуті КЦАБ-у з забезпеченням половини голосів для чотирьох російських політичних організацій — це заперечує паритет, прийнятий у міжнародніх інституціях, як напр. в Об'єднаних Націях та в інших міжнаціональних організаціях.

Все це не перешкодило делегації УККА, особливо її голові, проф. Л. Добрянському та ред. З. Душникові, намагатися енергійно перевонати представників українських політичних організацій вступати до КЦАБ-у, а потім... боротися за зміну статуту. Лист проф. Л. Добрянського до українських політичних організацій і установ, що був переданий для обміркування, — це доказ глибокого нерозуміння ситуації, до якої потрапили б українські політичні

сили, якби були погодилися на пропозиції та створили «комітет ад гок», як те пропонувалось у листі.

Відомо, що представники політичних організацій і установ пропозиції відкинули, хоч дехто (представники УГВР пл. Ребет, Володимир Стасів та о. Гриньох і поодинокі особи — Зенон Пеленський та д-р Плющ) намагався підтримувати пропозиції проф. Л. Добрянського. Щоб не опинитися в ізоляції від національного процесу й політичних українських партій, представники УГВР підписали загальні ухвали («Позиції українських політичних установ та організацій»), але своїми виступами на спільніх зборах виявили свою конюнктуральність, яку прикривали «реальною політикою».

Делегація УККА своїм приїздом і втручанням, замість того, щоб змінити позиції боротьби за визнання наших національних прав і справедливих постулатів, внесла хаос, що міг би принести визвольній боротьбі значні шкоди, якби українські політичні організації піддалися навіюванням та вступили до КЦАБ-у.

Вважаємо, що співпраця з американською демократією с вельми бажана й погрібна в інтересах обох сторін, але при умові пошанування наших прав та інтересів у дальшій визвольній боротьбі. Американська демократія мусить зрозуміти нашу стремлення до визволення саме з-під російського більшевицького режиму, що ми боремося не за те, щоб змінити російське більшевицьке панування на інше, але за повне визволення нашого народу й за віднову демократичної української державності, знищеної збройною силою імперіалістичної Москви. Для нас однаково осоружне підпорядкування білим росіянам, як і червоним. Ми хочемо бути вільними й співпрацювати з іншими народами на основі рівноправності й взаємного пошанування та невтручання до внутрішніх справ країни. Ми певні в тому, що широкі коли американського народу нас зрозуміють і в боротьбі за свободу нас підтримають.

Цікаво, що саме тоді, як делегація УККА перебувала в Зах. Німеччині й провадила свою безупішну акцію, адм. Стівенс видав комунікат (24. 12. 52), в якому заявив, що серед українців, мовляв, є дві течії — одна самостійниця, а друга стойть за федерацію з Росією. Обидві ці течії, на думку п. адмірала, можуть бути заступлені в організаціях, які творить Американський Комітет. Ця заява адмірала була справжнім ножем у спину делегації УККА, бо вона зводила нанівець всі її заходи й аргументи. Американський Комітет заявюєногоного голови стверджує, так би мовити, рівнозначність українського визвольного руху з метушнею кількох зрадників і політичних примітивів, яких найнято для того, щоб перешкоджати американській демократії порозумітися з українцями та іх політичними колами. В тій заявлі шановний адмірал мав на увазі «групу» Гулай з його «партіями» по 2—3 особи, ті «партії» були створені за одну ніч при світлі американських долярів, що їх показував зрадникам один з діячів Американського Комітету, який той «рух» створив і давав йому щось жерти. Нам невідомо, чи п. адмірал знає хто такий Гулай і його «федералісти»? Як досі не знає, то хай познайомиться з листом П. Заліського («Суч. Україна» ч. 3 ц. р.), який подає дуже повчальну біографію не тільки Гулай, але і його «соратників» — Бойка й Золотаренка, які також мають багате минуле. І члени делегації УККА краще б використали час, якби вони замість того, щоб іхати до Європи з безнадійною місією, оповіли п-ві адміралові, що серед українців немає прихильників федерації з Росією, що українці готові включитися до загально-європейського об'єднання чи федерації Європи, але в «тюрмі народів» не хочуть лишатися, що тісно жорстокою тюromoю для нас з всякою Росією — чи то СССР чи якесь інша, бо серед російської еміграції нема, цілковито нема, політичних партій, які б сприяли визволенню поневолених Моск-

кою народів, що росіяни вважали й тепер вважають себе відносно гноблених ними народів «старшим братом», який має панувати над іншими. Още все треба було оповісти п-ві адміралові Стівенсі, щоб він більше не говорив про «федераліста» Гулая та про його теплу «течію».

В справі консолідації українських політичних сил на основі статуту Української Національної Ради делегації УККА теж не пощастило щось зробити. Член делегації п. Галичин перечитав ухвалу конвенції УККА, про консолідацію українських політичних сил в межах Української Національної Ради на основі її статуту, а потім відбулися дискусії, в яких взяли участь представники партій, що входять до УНРади та представники інших політичних сил. В залі було повно людей, що перешкоджали поважно провадити розмови на цю тему. Пошто їх закликано?

Представники політичних партій, що входять до УНРади (Д. Андрієвський, М. Лівицький і С. Довгал), у своїх виступах розвинули аргументи про потребу консолідації українських політичних організацій навколо единого законного Державного Центру УНР, на що інші представники (УГВР, СГД та ЗЧ ОУН) відповіли відмовно, natomість пропонували «сконсолідуватись» в якомусь комітеті або наявіть в УНРаді, але коли вона перестане бути органом Державного Центру УНР.

Делегація УККА зайняла невиразну позицію, а п. Душник у прикінцевому слові виявив себе протиєвником консолідації на основі статуту УНРади, називаючи аргументи про таку консолідацію формалістикою. Ми вважаємо, що делегація мусила за-пропонувати зборам «прийняти або відкинути ухвалу

конвенції УККА в цій справі, як також подати аргументи, чому липнева конвенція запропонувала й категорично радила сконсолідуватися на основі статуту УНРади, ця ухвала зобов'язує, нам здається, представників керівних органів УККА доводити її слуханість. Цього членів делегації не робили, обмежилися перечитанням ухвали, а п. Душник навіть висловлювався **проти** змісту резолюції конвенції. Таким чином, одноголосна ухвала конвенції УККА не знайшла підтримки з боку керівників представників і вибраних заступників цієї організації, п. Душник приєднався до тих, які й далі підтримують «многоцентре» та самозванство.

Члені делегації під час свого перебування в Європі виявили надзвичайну активність: за два тижні свого гостювання вони відвідали Рим, Париж, Лондон і Мадрид. В тих центрах вони теж скликали наради й провадили акцію за КЦАБ, але всюди почали негативну відповідь. Українська еміграція свідома своїх завдань і під російську керму не піде.

Делегація розмовляла в європейських центрах з визначними політичними діячами, але цю акцію вела сама від себе, без порозуміння з відповідальними політичними колами. Виявився брак координації дій.

Представники українських політичних організацій з приемністю зустрілися з делегатами найбільшої організації українців Америки й широ Їх віталії. Кола УНРади влаштували для членів делегації окреме прийняття та відбули з ними розмови на актуальні теми. Надалі необхідно налагодити співпрацю та співдію, особливо на міжнародному форумі, щоб належно й доцільно використати всі зусилля українців та наших прихильників для визвольної справи.

Як УГВР борониться від консолідації

В органі «ЗП УГВР» — «Сучасній Україні» з 16. XI. 52 поміщено статтю під наг. «Потрібне репрезентативне українське представництво», в якій автор «ст» звялює всю вину за гуляйпілля ЗП УГВР, гетьманців, ЗЧ ОУН на УНРаду. При тому даремно намагається «боронити» організацію «Союз Земель Соборної України», що досі нічого спільногого не мала і, гадаємо, не має з політикою цих «центрів», бо СЗСУ свою заяву про вступлення до УНРади вже віні і вона стоїть на черзі до вирішення.

«Сучасна Україна» відмежується називати УНРаду «не національною», а «еміграційною полурадою». Те, що ціла система УНРади становить державно-політичну базу визвольних змагань України і продовження боротьби за нашу державність від 1917 р. під пропором Української Народної Республіки, не тільки нехтує, але намагається цілу ту історичну нитку боротьби українського народу перервати та зачати історію України від себе, від т. зв. «акту 30. червня 1941 р.», чи від 1944 р. — від дня народження мафії УГВР, що з'явилася по дорозі поголовної втечі сучасних еміграційних «керівників воюючої України.» Вони домагаються повної ліквідації Державного Центру УНР, замість якого мало б постати щось подібне до сміграційного комітету — обов'язково під зверненістю УГВР, ЗЧ ОУН і гетьманців. Такий сенс домагань ЗП УГВР.

«Суч. Україна» зокрема боронить позиції гетьманців і каже:

«Гетьманцям ідеться про незамикання шляху до здійснення монархічної ідеї в майбутньому, і їм здається, що вони зрадили б її, коли б стали на обов'язкових тепер в УНРаді позиціях УНР.»

Що ж це за «монархічна ідея», що суперечить позиціям УНР? — Гетьманці закінчили свій шлях в історії України політичним актом Павла Скоропадського 14 листопада 1918 р. — скасуванням самостійності України та включенням її до «великої сильної Росії!» Того зрадницького акту ніхто із сучасних гетьманців не осудив і не зрікся. Ще нині клять

собі гетьманці з кривавих змагань українського народу за свою державність. Напр., у квартальнику «Державницька Думка», ч. 6/1952 «теоретик» гетьманства — Петро Солуха пише: «коли ж нарешті стався т. зв. «листопадовий зрив», Галичина на зразок Пашковецької волости оповістила себе «самосійною державою» — і то обов'язково республікою».

Позиція УНР — це самостійність України. Хто ж тоді має уступити? Інших розходжень немає, бо майбутню форму української державності у звільненій від окупантів Україні буде рішати не сучасна УНРада, а цілий український народ.

Що єднає УГВР-истів з гетьманцями? Спільна ненависть до демократичного змісту української держави і мрія про однопартійну диктатуру на чолі з Стельцом, чи Лебедем під покровом лялькового «спадкового» монарха.

«Сучасна Україна» з відчіністю покликується на УКК, що врятував УГВР від провалу перед натиском «симпатиків УНРади». Але ані словом не згадує про постанову Конгресу УКК у справі косолідації, які зовсім інакші, як їх викладає цей часопис. Цієї важливої постанови УКК не подала своїм читачам ні одна газета ОУНб, УГВР чи гетьманців. Таке в них розуміння демократії! Гроші хочуть брати від УКК, але його постанови нехтує.

Резолюція Конгресу УКК в справі консолідації, прийнята одноголосно всіма учасниками, звучить:

«Оборона проти цього наступу (совєтського режиму — І. Л.) і підготовка всенародного революційного повстання у відповідних для того відносинах вимагає, згідно з глибоким переконанням Конгресу, від усіх українських політично-творчих сил, щоби вони сконсолідувалися, включаючи себе в систему єдиного політичного центру, яким є Центр з Українською Народною Радою на чолі і який продовжує традицію законного уряду Української Народної Республіки в противагу до накиненого большевицькою Москвою совєтського режиму в Києві. Конгрес аме-

риканських українців висловлює своє тверде переважання, що всі чинники виявлять найбільше добрую волю та що всякі біжучі політичні спори між окремими угрупуваннями і політичними напрямками можуть бути вирішені демократичними способами всередині системи УНРади.»

Отож Конгрес: 1. визнав, що Центр УНРади з законним урядом України, 2. визнав потребу включення в систему УНРади не взагалі всіх груп, а тільки «політично-творчих» і 3. підкреслив, що мова може бути тільки про демократичні способи співпраці.

I зі ствердження Конгресу, що Центр УНРади з законним урядом України, випливають також всі висновки поведінки тих груп, що досі поборювали УНРаду. Вони повинні змінити свою дотеперішню поведінку для того, щоб включитися в систему УНРади, а не УНРада мала б міняти свою конституцію, чи демократичні принципи.

Двері до включення в систему УНРади були і с відчинені для всіх творчих політичних сил, що хочуть чесно співпрацювати на демократичних основах.

Орган УГВР називав УНРаду «не національною», а навіть «еміграційною полурадою», і лицемірно «сипле» компліменти на адресу в. о. голови тої «не національної, «еміграційної полуради» п. І. Багряного, який в своїй статті в «У. В.» сказав, що: «в ім'я... сдиного національного фронту ніяка ціна не за висока» і що він буде розмовляти з усіма.

3 ПЕРСПЕКТИВИ ОДНОГО РОКУ

(Закінчення з 5 сторінки)

розв'язку проблеми національного визволення на зразок СССР, тези, які мають стати гаслом підбитих ще колоніальних народів. Разом з тим важливим тактичним кроком совєтської політики наступив інший також тактичний маневр, у напрямі скріплення інтернаціоналістичного курсу. Обидва ті маневри були призначені виключно на експорт, бо внутрі країни 19. зізд ВКП(б) приніс ще більшу ніж досі централізацію та загострення сталінського російського фашизму. Які сильні ці російські фашистські тенденції у сьогоднішній формі сталінізму, показав недавній празький процес проти 14-ох колишніх чоловік комуністів ЧСР, з поміж яких 11 були жидівського походження, що й стало одним із найважливіших мотивів процесу. Орієнтація сталінізму на антисемітізм — це новий прояв і доказ, які фальшиві аргументи російських еміграційних імперіалістичних кіл, про так званий міжнародний та космополітичний комунізм, зосереджений, мовляв, у Москві. Орієнтація сталінізму на антисемітізм — це також цинічний маневр для здобуття симпатій Москви серед арабського світу.

Рік 1952 був для сталінівської Москви роком дальнішої консолідації імперії, а зокрема посиленої совєтизації т. зв. сателітних країн. Ця послідовна еволюція позначена дальнішим винищуванням опозиційних сил, зосереджених вже не в опозиційних партіях, бо такі вже не існують, але в церкві, селянстві та колишньому соціал-демократичному робітництві. Зовнішнім виразом посиленої совєтизації було прийняття нових, на зразок сталінської конституції сконструйованих, основних законів у Польщі та Румунії, створення там нових «парляментів» при одночасній чистці від не бажаних давніх соціалістичних елементів. У Чехословаччині новий етап «уравніловки» з Совєтським Союзом завершено під кінець м. р. прийняттям нового статуту компартії, перебраного майже повністю від совєтської, яка після 19. зізду зветься Комуністичною Партиєю Советського Союзу. У східній Німеччині, досі найменше зосвітизованій, минулій рік приніс початок посиленої колективізації та впроваджування на місце традиційної німецької комунальної самоуправи — системи совєтів.

I. Багряний говорив з усіма групами, що творять свої «центри» поза УНРадою, і що з того вийшло? Чи ті «центри» виявили свою добрую волю? — Групам, що не зрекліся ще своїх диктаторських монопартійних мрій, не доступна ідея правдивої національної консолідації.

Ще мусимо відповісти на хвалькуватість УГВР. «Суч. Укр.» пише:

«А відомо, що коли українське питання здобуло собі в Америці якесь визнання, то сталося це великою мірою завдяки успіхам політики і боротьби, яку УГВР репрезентує.»

Треба мати не абияку відвагу, щоб пускати в світ таку неправду! Вже найлегковірнішим людям стас ясно, що ЗП УГВР і УГВР — одні і ті самі особи, що всі спокійно живуть собі на еміграції, на тисячі кілометрів від рідного краю, «репрезентують боротьбу» в Україні в такій самій мірі, як і війну, напр. у Кореї, на Малаях, чи в Індокитаї. Поширювані фантазії про «команду» наших закордонних «революціонерів» арміями в Україні шкодять українському визвольному рухові і дають привід відповідальним політикам вільного світу ставитися взагалі з недовір'ям і нехтуванням визвольних змагань українського народу.

Не можна бважати за успіх української політики випадки, коли нашим закордонним «революціонерам» удається часом «натягнути» когось з добродушних чужинців, як напр. це сталося із стареньким Джоном Ф. Стюартом, головою Шкотської Ліги для Свободи Європи, що написав передмову до бандеро-угор-івської «Історії Української Повстанської Армії». (див. англійське тижневе видання «Свободи» — «De Україніян Віклі» з 14. жовтня м. р.). В тій «історії» між іншим з таке:

«Початки УПА. Коли німці заатакували Совєтський Союз 22-го червня 1941. р., тоді сили українського підпілля використали замішання і деморалізацію в окупованих советами областях України і захопили в свої руки богаті місцевості.»

«Існування української держави було проголошено у Львові, що з найбільшим містом Східної Галичини, яке вночі з 30-го червня 1941. було опановане силами українського підпілля. Вони заволоділи радиостанцією у Львові і з неї проголосили відновлення Української Держави на чолі з Др-ом Костем Левицьким, колишнім премієром Західної Української Республіки, як Президентом Української Національної Ради та п. Ярославом Стецьком, редактором передвоєнного нелегального «Бюлетеню», як премієром».

Як бачите, наші «революціонери» нічим не уступають перед «батьком» Сталіним у «робленні» історії!

Адже український народ Західної України знає, що ні однієї місцевості, ні одного села, тим більше Львова, не заняли ніякі «підпільні сили». Др Кость Левицький ніколи не був при «уряді» Стецька Президентом Української Національної Ради. Др Кость Левицький був головою Української Національної Ради у Львові, яка створилася незалежно, без Стецька і навіть проти Стецька, як демократичний орган політичного представництва народу, де були заступлені всі українські політичні організації. — Також усім відомо, що 1. зв. проголошення української держави було за згодою німецької окупаційної влади в хвилевому інтересі гітлерівської пропаганди.

Чи можна такими вигадками прихилити симпатії вільного світу до української визвольної справи?

І. Л.

Передплачуйте

«ВІЛЬНЕ СЛОВО»!

Позиція фракції УСП

в справі конфлікту між І. Багряним і часописом „Наше Слово“

Дня 9. 12. 52 р. відбулося засідання представників фракцій УНРади, на якому розглядали ультимативну заяву п. І. Багряного й УРДП, які, використовуючи гостроту важливого моменту зустрічі з прибуваючою делегацією Українського Конгресового Комітету Америки, загрозили виходом УРДП з УНРади та зрешенням І. Багряного від обов'язків урядуючого голови УНРади.

Після докладних дискусій в цій справі, більшість фракцій (УНДС, УНДО та ОУН) ухвалили текст комунікату й відразу телефонічно подали до відома редакції «Українські Вісті», хоч представники фракції УСП до зміти того комунікату не присидналися. Але цей комунікат безпідставно був оголошений чомусь від імені всіх фракцій УНРади.

Представники фракції УСП, осуджуючи невідповідний тон статті І. Нерадка в ч. 9 «Нашого Слова» за листопад 1952, разом з тим домагалися її осуду статтей в «Українських Вісٹях» та «Штурм» ч. 1, які викликали виступ І. Нерадка. Характеризуючи ставлення проводу УРДП до престижу УНРади, представники фракції УСП звернули увагу інших фракцій на негідні закиди на адресу колишнього голови Виконного Органу І. П. Мазепи й інших членів УСП та ВО УНРади, пороблені в жовтні 1951 р. в офіційних листах проводу УРДП до членів своєї партії. Ті листи були оголошувані на зборах осередків УРДП в різних країнах. Часописи «Українські Вісті» й «Штурм», що їх видає фактично УРДП, в образливому тоні писали у деяких числах про членів УСП, а п. І. П. Багряний особисто ангажувався до тієї полеміки, хоч урядуючому голові УНРади не належало б так виступати проти одної з фракцій УНРади.

Представники фракції УСП домагалися від інших фракцій УНРади осуду тону і змісту статей в усіх згаданих часописах та вносили пропозицію про пе-

редання всієї справи про некоректну полеміку між тими часописами на розгляд спеціального третейського суду, що його мали б покликати сторони. Фракції УНРади не мали б втручатися до пресової полеміки, а тільки обмежитися висловом довірі до п. І. Багряного, як урядуючого голови УНРади, коли таке підтвердження потрібне, (адже недовірі фракції досі не висловлювали).

Цей внесок, проте, не був прийнятий представниками інших фракцій.

ЦК УСП вважає потрібним подати це виснення в звязку з листом Українського Координаційного Комітету у Великобританії від 2. 1. 53 до Президії УНРади. Представники організацій, об'єднаних у цьому Комітеті, мабуть з причин непоінформованості, у своїй ухвалі 8 й 17. 12. 1952 зайняли однобічне становище в справі згаданої полеміки та в справі консолідації українських політичних сил.

ЦК УСП, як відомо з різних проголошень, з діяльності членів та організацій, які співпрацюють з УСП, ставиться до справи консолідації українських політичних сил в межах УНРади **на грунті визнання її демократичного статуту** не тільки прихильно, але стверджує, що УСП в своїй практичній роботі здійснювала консолідацію всіх творчих демократичних сил, адже представники УСП брали якнайактивнішу участь у створенні самої УНРади та в її майже п'ятилітній роботі. В питанні консолідації УСП не має ніяких розходжень з УНДС і з УНДО.

Проти такої консолідації на основі визнання статуту УНРади виступають УГВР, ЗЧ ОУН та СГД.

Щодо УРДП, то ця фракція провадить і в цій справі окрему політику без порозуміння з іншими партнерами та дас їй свою насвітлення.

15. 1. 1953

Центральний Комітет
Української Соціалістичної Партиї

Нові видання

Української Вільної Громади в ЗДА.

1. Дм. Соловій — Стежками на Голготу, ч. I (стор. 88). 1952 р.

Книжка не розрахована на пропаганду, а мас завдання «винищенння в Україні мільйонів людей терором та штучним голодом в 1929—1933 роках». Є в ній оповідання В. Кривецького про виїзд у 1933 р. бригади полільників на село, уривок із статті Артура Кестлера про голод на Україні, уривок із спогадів Х. Рябокона. Але найбільшим і найдокладнішим свідченням є оповідання Івана Климка, селянина з Полтавщини, який був не тільки свідком, але й учасником трагічних подій тих років. Свідчення Івана Климка записані автором книжки зі слів самого Климка в простій, безпосередній і ширій формі, з усіма подробицями подій і з поданням імен та характеристик сусідів-односельчан, що він їх добре зізнав. Оповідання про звірства розкуркулювань, арешти, висилки й жахи голоду, повальну смертність попухлих людей, людінство.

Книжка не розрахована на пропаганду, а мас завдання зберегти для історії об'єктивні факти подій. Опису яких, звичайно, не знайде майбутній історик у совєтській пресі, літературі та в офіційних урядових актах. Але простота її цирість оповідання про неприкрашені факти глибоко вражас читача.

Той, хто прочитас цю книжку, не забуде її ніколи.

2. Др. Матвій Стахів — Гетьманський режим в 1918 році та його державноправна якість (стор. 60). 1952.

Недавно др. Ребет у «Сучасній Україні», порівнюю-

чи програми українських партій на еміграції прийшов до висновку, що всі вони носять в собі елементи соціалізму, отже подібні між собою. Проте ми масмо на еміграції декілька центрів, що всі претендують бути урядовими, державними, розуміється — соборно-українськими. Кожен із політичних центрів формально базується на державно-правних підвалинах і давших або коротших «традиціях», що виключають правні підстави інших. Роз'язати чи примирити ці взаємні заперечення на еміграції не вдається, бо аргументи формально-правного порядку висуваються тут лише з міркувань тактики. Пролити об'єктивне світло на ці питання можуть лише наукові студії. На жаль ми масмо мало наукових (не публіцистичних!) спроб досліджувати й аналізувати правні акти нашої відродженої державності. Книжка д-ра М. Стакхова чи не перша поважна студія цієї проблеми.

Др. Матвій Стакхів присвячує свою розвідку аналізу державно-правної сути короткого періоду режиму гетьмана П. Скоропадського, не торкаючись питань політично-соціальної якості цього режиму. Посилаючися на офіційні акти того періоду, автор доводить, що режим П. Скоропадського являє собою «типову одноособову самозванчу диктатуру, яка постала шляхом державного перевороту». Сам П. Скоропадський ніколи не посылався на історичні права свого роду на монаршу владу, бо й не мав на те ніяких підстав, а проголошував, що він бере на себе тягар необмеженої влади лише тимчасово. Тим менше підстав мають тепер претензії на монарші права його сина «гетьмана» Данила Скоропадського.

Твердження автора добре аргументовані джерельними матеріалами. Книжка повинна зацікавити так науковців, як і кожного політично думаючого українця, оскільки тема розвідки не цілком засипана порохом історії і ще мас гальванізовані відгуки в консервативних колах еміграції.

3. Никон Наливайко — Домашній ворог. Стор. 72. 1952 р.

Злодії та грабіжники, що хотять пограбувати дім або банк, підсилають до того дому свого чоловіка, який удає з себе чесного й відданого працівника, а фактично з співником ворогів. Такий «домашній ворог» с найогиднішій, але й найнебезпечнішій. Тоталісти всіх мастей від генерала Франка до Сталіна, стараючись підкорити демократичний світ своїй диктатурі «ініціативної меншості», теж підсилюють своїх агентів до ворожих їм демократичних держав. Інс завдання, як і кожного домашнього ворога, розвідувати тасмниці оборони противної сторони, морально розкладати табір противника, брехнею й підступом набирати собі наїзних або про дажних «поплентачів». Це тактика «тroyянського коня» або «п'ятих колон», що її одверто, не соромлячись проголошували і генерал Франко, і Гітлер, і Сталін.

Перестерегти наїзників, розкрити очі байдужим і навчити та дати моральну та ідеологічну зброю ворогам тоталізму для боротьби з ним с завданням автора книжки. У приступній і цікавій формі автор розкриває віроломну тактику комуністичної Москви, тактику «п'ятих і шостих колон» (активних агентів і напівактивних поплентачів), що їх мас зовнішній ворог у кожній державі вільного світу на те, щоб деморалізувати й розсаджувати силу тісі держави зсередини. Зокрема, прикладами з совєтської дійсності автор здригає маску з брехливої пропаганди московських агентів про волю, народоправство та «заможнє» життя в ССР.

Книжка дас добрий популярний матеріал для протикомуністичної пропаганди і піднесення політичної самосвіти.

В. Д-т.

Fritz Sternberg: *Kapitalismus und Sozialismus vor dem Weltgericht*. Rowohlt Verlag, Hamburg: Gewerkschaftsausgabe: Bundesverlag, Köln 1951.

Це велика, об'ємиста книга на 456 ст., один із видатніших творів знаного вже дослідника господарсько-політичних проблем, хоча б з його студії «Імперіалізм» та інші. В новій праці: «Капіталізм і соціалізм перед судом світу», автор дас близкучу аналізу капіталізму, його розвиток за час останніх 100 років, положення, в яке капіталізм ввів держави і народи цілого світу. Автор прослідкував розвиток та вплив капіталізму на світову політику від 1860 року. Багато місця присвячує він ролі капіталізму у світових війнах 1914—18 і 1939—45 років та аналізус імперіалізму і колоніальну політику капіталістичних держав в Азії та Африці.

Рівнобіжно з тим автор досліджує й аналізус й розвиток теорії від часу Маркса і Енгельса, від появи «Комуністичного Маніфесту». «Капітал» та «Положення робітничої класи в Англії». Детально і повісно автор вказує на помилкові тези Маркса і Енгельса, зупиняючись над причинами тих помилок. Належне освітлення знайшли у автора большевицькі теоретики Ленін та Роза Люксембург, які, спираючись саме на помилкові твердження Маркса, а декуди і грубо їх ще поглиблюючи, довели до зневіри в соціалістичних ідеях багатьох іх прихильників.

Революції у Росії, економічному та суспільно-політичному життю ССР, як і його впливам та успіхам в Азії, присвятив автор багато матеріалу опертого на цифрові дані. Хто хоче зоріснуватись і зрозуміти суть розвитку сучасного світу, тих проблем, що напружають і загострюють нинішню світову ситуацію, хто хоче з самих джерел не тільки ознайомитися, але й разом із автором, крок за кро ком простежити цей процес, той з користю простудіє цю тверезу, на фактах і документах оперту книгу.

Автор передбачає упадок комунізму, який, за його словами, — «хто зна чи переживе 2 000 рік», не пророкує хто буде його спадкоємцем (*sein Erbe*) і то, нарешті, у ЗДА.

Перед судом світу стоять капіталізм і соціалізм. Життя тільки винесе присуд. Кінчак автор свій завважав: «Є в світі нагода прийти до демократично-соціалістичного розвитку. Є дуже сильна і жливість — в напрямку до варварства». Ось дилетант.

Антін Чернєцький

Ной Миколаєвич Жорданія

12 січ. 1953 р. в Парижі скінчив свосі невтомно-бурухливе життя видатний політик, публіцист і громадський діяч Грузії, Президент Грузинської Демократичної Республіки Ной Миколаєвич Жорданія.

Покійний народився 15 (2 січ. 1867 р. в селі Ланчхути в Грузії. Вчився в духовній семінарії в Тбілісі, пізніше в Варшавському Ветеринарному Інституті, який покинув і поїхав учитися за кордон тодішньої Російської Імперії.

Перші літературно-громадські виступи покійного пов'язані з утворенням групи молодих марсистів «Месаме Дасі», що стала зародком Грузинської соціал-демократичної партії. Надрукована в журнальні «Moambe» перша програма цієї групи була складена Н. Жорданія. Затим Н. М. став співробітником, а незабаром і редактором тижневника «Квалі», що його видав Георгій Церетелі.

На той час робітничий рух набирав розмаху й Н. Жорданія, не дивлячись на умовлення товаришів, що хотіли зберегти його від арешту, бере активну участь у нелегальній роботі. 1901 року його арештовано й вислано. З застania він тасмно віїдждав закордон, де бере діяльну участь в роботі революційної еміграції, пише листівки, брошюри, між іншим брошурою по національному питанню в Грузії, бере участь у другому з'їзді РСДРП, де в питанні розколу рішуче обстоює точку зору меншості з'їду.

В році 1905 повернувшись з закордону, видавав нелегальну грузинську газету, керував грудневим страйком у Тбілісі, редактував першу щоденну с. д. газету «Схіві». 1906 року був обраний від м. Тбілісі депутатом Першої Державної Думи і став лідером с. д. фракції в ній. Підписав т. зв. Виборську відозву після розгону I Державної Думи і був за те репресований ув'язненням на 3 місяці.

Особлива заслуга покійного в тому, що він був одним із перших, що належно оцінили величезне революційне значення селянського руху поруч і в тісному звязку з боротьбою робітничої класи. Це змінило й злиувало загальнно-народній визвольний рух і забезпечило його перемогу, зламану пізніше не внутрішніми противенствами, а навалою зовнішньою сили.

Загальновизнаний керівник широкого народного руху, він був разом із тим, як близкучий публіцист і мислитель, виразником всенародних прагнень того часу.

Особливістю грузинського с.-д. руху була віра в інтернаціоналізм російських с.-д. І друга особливість заслуго Н. Жорданія в тому, що він вивів грузинську с.-д. з орбіти російської с.-д. Й направив на шлях дійсного інтернаціоналізму. Коли після революції 1917 року Російська імперія розвалилася й перед грузинським народом постало відповідальнє історичне завдання самому взяти в свої руки свою долю, Н. Жорданія був першим і головним ініціатором створення з представників громадських організацій та самоуправління Національної Ради, що 26 трав. 1918 р. проголосила його устами акт «Незалежності Грузинської Республіки». Йому ж припала честь, після скликання Установчих Зборів бути головою уряду і разом із тим Президентом молодої республіки. Коли ж 1921 р. Грузія була захоплена совєтським військом, він з повноваження Установ-

чих юрів вийхав закордон і до останньої хвилини свого життя не припиняв боротьбу проти загарбників та льківщини.

Всю свою довгі (86 років), яскраве й невтомне життя він провів покійний Ной Миколаєвич на боротьбу за ідеали людства та за волю й щастя свого народу. Видатний публіцист, вдумливий політик і визначний керівник широкого всенародного визвольного руху, життя якого протягом півстоліття зливалося з історією росту цілої нації, він золотими літерами написав свою ім'я в історію свого народу.

Дві втрати

У листопаді місяці 1952 р. професійний рух США попіс дві великих втрати. Протягом одного місяця померли Ф. Моррея, президент могутнього профспілкового об'єднання СІО (Конгрес Індустріальних Організацій), а скоро після нього В. Грін, президент ще більшої й старішої профспілкової організації Америки — АФЛ (Американська Федерація Праці).

Колишній шахтар, віруючий католик, Ф. Моррея, ґрунтуючись на глибоко гуманних, братолюбивих засадах християнської етики, все своє життя присвятив захистові інтересів трудящих. Очолювана ним організація утворилася в тридцятих роках цього століття, видонившись із старшої організації — Американської Федерації Праці. Постання промислових велетнів, що потребували сотень професій в одному підприємстві, вимагало перебудови профспілкових організацій за принципом виробничим — об'єднання всіх робітників різних професій на одній фабриці в одній профспілці. Оскільки Амер. Фед. Праці залишилася вірною традиційним формам організації, об'єднуючи спілки, поділені за ознакою професій (напр. — кравців, друкарів, вантажників і т. ін.) СІО відокремився в незалежну організацію. Ф. Моррея, бувши довголітнім президентом цього союзу, заслужив собі загальну пошану. Авторитет покійного Ф. Моррея в своїй організації був остільки великим, що після його смерті трудно було найти рівного йому наступника.

82 річний керівник АФЛ, В. Грін — старий, засłużений профспілковий діяч. Його особлива заслуга перед американським і світовим професійним рухом полягає в твердій вірності демократичним засадам в професійному й політичному житті. Коли під час війни й скоро після неї ширилося захоплення «єдиним фронтом» і створено було «Світову Федерацію Профспілок», до неї було прийнято й комуністичні профспілкові об'єднання. Ам. Фед. Праці була єдиною крупною організацією в світі, що на чолі з В. Гріном не пішла на співідповідь з тоталістами й розпочала боротьбу за утворення нової «Федерації

Вільних Профспілок» світу, відмежованої від розкладаючого демагогією й тактикою «тряянського коня» комуністичного впливу.

Хоч протягом майже двох десятиліть тактичні й політичні лінії обох організацій часом розходилися, а часом зближалися, персональний авторитет кожного з покійних керівників у своїй організації зміцнював розмежоване положення цих об'єднань. Тепер, можливо, обидві сильні організації стоять найближче до злиття. Конгрес СІО, скликаний у звязку зі смертю Ф. Моррея, ухвалив звернення до АФЛ з пропозицією об'єднання.

В. Д.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД «ВІЛЬНОГО СЛОВА» ОДЕРЖАНО:

Збірка д-ра Я. Зозулі: Гр. Денисенко 10, Я. Зозуля 10, А. і Н. Григорієві 10, М. Кучер 5, Л. Чикаленко 5, І. Паливода 10. Разом 50.— ам. дол.

Збірка інж. П. Красноноса: 20.— ам. дол.

Збірка д-ра В. Лисого: В. Довгань 5, В. Ледечко 5, М. Каземирів 5, М. Ковальчук 5, В. Лисий 5, Разом 25.— ам. дол.

Збірка Централі Української Громади в Дітройті: разом 13.— ам. дол.

Збірка Свг. Яворівського та О. Крайківського: В. Головчак 5, А. Градонський 5, І. К. 5, С. Яворівський 5, О. Крайківський 5, Г. Вадик 3, Т. Чимчак 2, П. Боднарчук 2, Е. Фариняк 1, М. Бойчук 2, Е. Бойко 1. Разом 36.— ам. дол.

Від поодиноких осіб одержано: М. Дніпровський 4, Я. Зозуля 5, Ф. Бульбенко 7, Д. Соловій 2, 50, О. Козловський 1, Б. Р. 150 ам. дол., д-р К. Нягчур 10.— нм, О. К. 20.— нм.

Видавництво «Вільне Слово» і ЦК Української Соціалістичної Партиї висловлюють всім названим організаціям і особам щиру подяку за їхню братню підтримку.

Представники «Вільного Слова»:

БРАЗИЛІЯ: N. Dniprovey, Je Revien, Av. Paulista 2584, Sao Paulo. — **БЕЛЬГІЯ:** J. Kubaschewsky, 38, rue Vernerse, Bruxelles. — **ФРАНЦІЯ:** M. Berestchenko, 13, rue Taine, Paris 12e. — **СІА:** Mr. Petro Krasnonis, 417 E 6th Street, New York City, N. Y. — Mr. Wolodymyr Lysyj, 12284 Maine Street, Detroit 12, Mich. — Mr. Dm. Wasylashchuk, 516 North 3rd Rd. St., Philadelphia 23, Pa. — **КАНАДА:** Mr. T. Kobzey, 664 Lipton Street, Winnipeg, Man., Canada. — Mr. O. Ochrym, 418 Brock Ave., Toronto Ontario.

Ціна одного примірника:

Німеччина: 0,50 НМ, Франція: 50 фр., Бельгія 5 ф., Англія і Австралія: 1/6, Америка і Канада: 0,25 дол. В інших країнах відповідно до ціни в американських центрах.

Das Freie Wort * The Free Word * La Parole Libre

Zeitschrift der Ukrainischen Sozialistischen Partei — The Journal of the Ukrainian Socialist Party
L'Organe du Parti Socialiste Ukrainien

Januar 1953

ЗМІСТ:

- С. Довгаль: Роковини великих Актів.
Ю. Чорноморський: З перспективи одного року.
А. Чернецький: К. Маркс проти російського імперіалізму.
І. Василюк: Країна демократичного соціалізму.
В. Діберт: Від Бейліса до Сланського.
І. Васиlevych: Чи соціалізм заперечує свободу?
І. Л.: Як УГВР борониться від консолідації.
М. Пружко: Делегація УККА в Європі.
Нові видання.
Згадка про Ноя Жорданія.
Дві втрати.

CONTENTS

- S. Dovhal: Anniversary of the Proclamations of the Unification and Independence of the Ukraine.
J. Chornomorskyj: From the Perspective of One Year.
A. Chernetskyj: K. Marx against Russian Imperialism.
I. Vasyluk: The Country of Democratic Socialism.
V. Dibert: From Beilis to Slansky.
I. Vasylevych: Does Socialism Negate Freedom?
I. L.: How UHVR Resists Consolidation.
In Memoriam of Noah Jordania.
Two Losses.

Редакція колегія. Адреса видавництва: I. Popowitsch, München 8, Ayingerstr. 17, US-Zone, Germany

Druck: Buchdruckerei Dr. Peter Belei, München, Hohenwaldestraße 18. Tel. 4 08 18